

JURNAL Israelian 87

Artiști evrei

Februarie 2024

Apus la NY

Foto - Max Tzinman

Marcel Lupu

Despre Arabi ...și antisemiți

De mic copil, în Constanța, știam că dacă intri în cortul unui arab ești tratat ca un șeic, dar când ieși afară să ai grijă să nu-ți bage un cuțit în spate. Adică într-un arab să nu ai niciodată încredere. Eu nu am nimic pro sau contra arabilor.

Arabii sunt doar 358 de milioane. Evreii sunt în lume circa 13 milioane. Adică la un (1) evreu sunt pe lume circa 27,5 de arabi. Rezonabil. Ei ne-au dat algebra, arabescurile, și ura împotriva evreilor, cu toate că au apărut în istorie, pe teritoriile actuale, 1,300 de ani după evrei. Ca popor Semitic arabii sunt cele mai antisemite făpturi bipede. (anti-evrei). În afară de tineretul antisemit european! Și cel american! Și, parțial, asiatic!

Noroc că majoritatea chinezilor și a indienilor nu știu de existența evreilor. Antisemitismul este propagat numai de imami, preoți, politicieni, scriitori progresivi și popor simplu. Restul sunt prietenoși. Iubitori de evrei? Yok! Nici chiar evreii nu se prea iubesc între ei! În urmă cu mulți ani, cam pe vremea războiului din Sinai (Canalul de Suez) lucram la un șantier de construcții din Constanța. Auzindu-ne că discutam despre lupte dintre Israel și Egipt unul dintre muncitori m-a chestionat cu o întrebare care arăta gradul de cunoștințe ale poporului: (Nu exista televiziune) ”Cum adică, matale spui că Israelienii sunt evrei? Nu se poate domnule! Ția sunt soldați!” El nu era antisemit. Țsta era, în ochii lui, profilul evreului din Diaspora.

Dr. Einat Wilf

Ziua de 7 octombrie ar trebui să pună capăt oricărei noțiuni despre "bietii palestinieni". Masacrul din acea dimineață a necesitat ani de zile de investiții masive într-o infrastructură formidabilă și fortificată de tuneluri, planificare financiară și economică, disciplină, strategie și viziune - chiar dacă de un scop pervers.

Timp de mai bine de un secol, palestinienii s-au dedicat în mod tragic, cu o dăruire singulară, unui singur scop: ca poporul evreu să nu aibă statul lor nicăieri pe teritoriul istoric al Israelului. Odată ce acest stat a fost înființat, obiectivul a rămas același, dar ținta s-a schimbat: poporul evreu nu va cunoaște nicio zi de pace până când țara lor nu va înceta să mai existe.

Hamas nu este decât cel mai brutal și mai de succes executant al obiectivului fundamental palestinian. Și-au planificat atacul, în deplină cunoștință de cauză că va fi extrem de popular în rândul poporului lor și că se

vor bucura de un sprijin larg din partea oricărei ideologii antievreiești care prevalează în ultima sută de ani și până la acest moment.

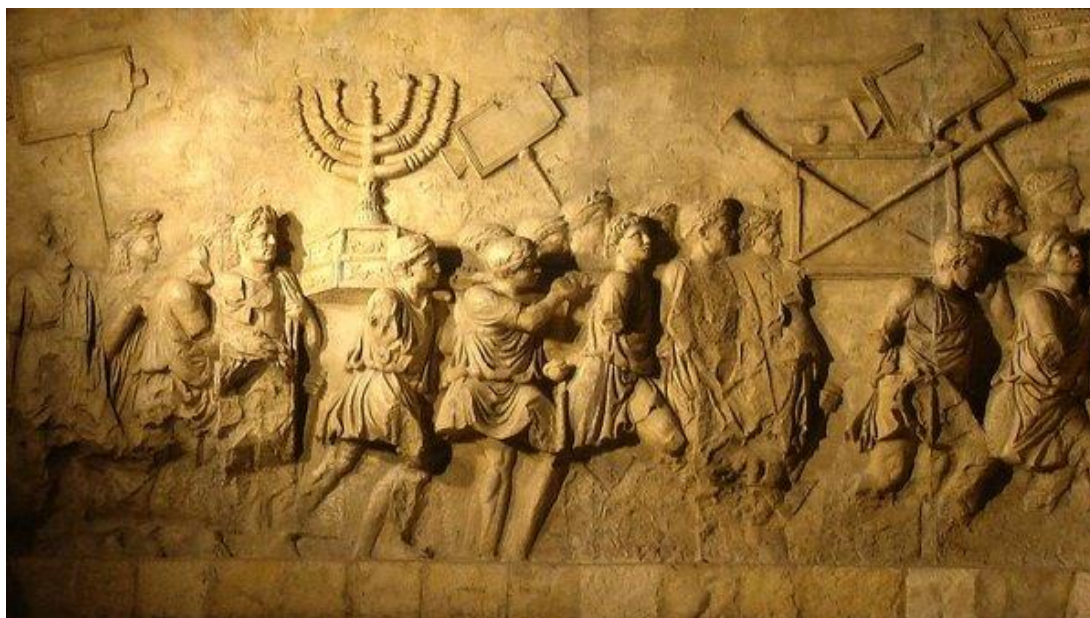
Acest lucru nu ar fi trebuit să vină ca o surpriză. Palestinienii au fost întotdeauna ajutați și susținuți de fiecare ideologie antievrească din ultimul secol, fie că a fost vorba

- de nazism în anii 1930 și 1940,
- de pan-arabism în anii 1950 și 1960,
- de comunismul sovietic în anii 1960, 1970 și 1980,
- de islamismul jihadist sunnit în anii 1990 și la începutul anilor 2000,
- iar acum de islamismul jihadist șiiit
- și de progresismul occidental extrem,

toate aceste curente fiind întotdeauna "pro-palestinienesc" doar în măsura în care palestinienii au luptat împotriva statului evreu.

Iar la 7 octombrie, evreii din Israel și evreii din întreaga lume s-au trezit din complacenta lor, surprinși încă o dată că dușmanii lor au vorbit serios.

Via Max

Vladimir Tismăneanu

Este saptamana nostalgiei. Mi-am amintit azi dimineata de Muzeul Zambaccian. Am trecut de nenumarate ori pe langa Muzeu. Stiam casele din zona, verii mei Tania, Andrei si Olga locuiau pe Strada Muzeul Zambaccian nr. 14 la etajul 1. Ceaiuri, revelioane, un ficus numit Roger. In acel apartament au locuit inainte sa paraseasca definitiv Romania, mama mea si sora ei, Cristina Luca Boico. Acolo am facut ultimul Revelion, in decembrie 1980.

Eram elev, cred ca in clasa întâia, la Școala Medie Mixta nr. 28 "Dr. Petru Groza" de pe Strada Arhitect Ion Mincu, actualul Colegiu "Tudor Vianu". Am mers cu școala să vizităm Muzeul. Ni l-a prezentat chiar ilustrul colecționar. Țin minte perfect cum ne-a vorbit despre acest tablou de Ion Andreescu. Ne-a spus ca este unul dintre cele mai frumoase din întreaga pictură românească. Avea dreptate. Din ordinul Elenei Ceaușescu, colecția Zambaccian a fost mutată în Muzeul Colecțiilor. Cladirea donata cu condiția clara ca "acești pereți sunt pentru aceste tablouri" a fost închiriată unei ambasade africane. Dupa Revoluția din decembrie 1989, colecția s-a intors acolo unde îi este locul legitim. Daca mi-ar cere cineva sa dau un exemplu de arbitrarium in timpul dictaturii familiei Ceaușescu i-aș vorbi despre destinul acestui muzeu. Poate că un asemenea exemplu i-ar convinge pe diverșii nostalgici că nu era câtuși de puțin "mai bine înainte".

Urgia unei dictaturi nu iartă nici muzeele, nici oamenii...

Ion Andreescu, Iarna la Barbizon (1881)

JUDAISM

<https://mosaicmagazine.com/>

Expresia anului în limba ebraică

Via Max Tzinman

"Ce mai faci?", a vrut să știe o cunoștință când i-am răspuns la telefon săptămâna trecută. "Nu e nevoie să răspunzi", a continuat ea înainte ca eu să pot spune un cuvânt. "Știi că este o întrebare pe care nu se mai pune în zilele noastre". Am vorbit apoi câteva minute despre subiectul pentru care sunase să discutăm. "Ei bine", a spus ea când am terminat, "*b'sorot tovot*", și cu asta conversația s-a încheiat.

Despre Philologos

Philologos, renumitul editorialist de limbă evreiască, apare de două ori pe lună în Mozaic. Întrebările pentru el pot fi trimise la adresa sa de e-mail, dând click aici.

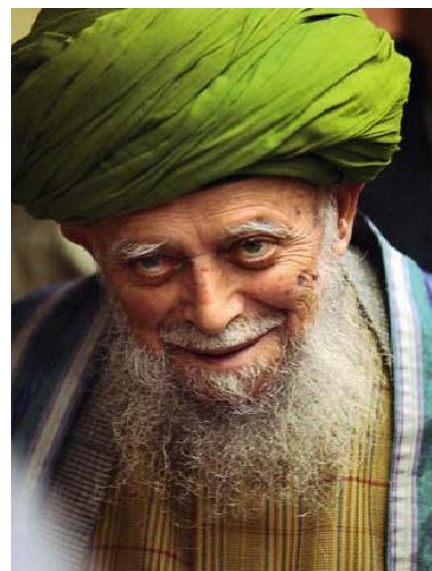
B'sorot tovot, literal "vești bune" sau "veste bună", ar putea câștiga premiul, dacă ar exista unul, pentru expresia ebraică a anului. Rar auzită în trecut în discursul majorității israelienilor, aceasta a devenit brusc un mod obișnuit de a spune la revedere - și dacă vi se pare ciudat că acest lucru se întâmplă într-un timp și într-un loc în care există atât de multe vești proaste, tocmai asta este ideea. *B'sorot tovot* nu înseamnă de fapt doar "Vești bune". Înseamnă "Să sperăm la vești bune, pentru că în acest moment nu există niciuna".

Expresia nu este una nouă. Este cunoscută de fiecare evreu practicant de la *Birkat ha-Mazon*, Rugăciunea de după masă, cu rugăciunea sa "Fie ca Cel Milostiv să ne trimită pe Eliahu profetul, să fie amintit pentru bine și să ne aducă vești bune, mântuire și mângâiere [*b'sorot tovot, y'shu'ot, v'nehamot*]". Textul lui *Birkat ha-*

Mazon datează din perioada talmudică, iar Eliahu, în tradiția evreiască, este vestitorul lui Mesia și un aducător de alinare pentru cei oprimați, astfel încât rugăciunea este atât pentru răscumpărarea finală, cât și pentru o ușurare mai imediată a încercărilor și necazurilor.

În timp ce *b'sorot tovot*, sub influența *Birkat ha-Mazon*, apare adesea în compozițiile liturgice evreiești, este dificil de determinat când a devenit pentru prima dată o formulă vorbită folosită la despărțire. Totuși, dovezile epistolare par să indice că acest lucru nu s-a întâmplat până în secolul al XIX-lea, înainte de care cuvintele sunt rar întâlnite în corespondență. Astfel, cele 476 de scrisori publicate ale lui Nachman din Breslov (1772- 1810) conțin cuvintele doar de două ori, în timp ce nouă dintre cele șaptesprezece scrisori în ebraică și idiș ale rabinului Yitzhak Sternharz din Breslov (fiul lui Nosn Sternharz, secretarul lui Nachman și cel care a consemnat poveștile sale), scrise prietenilor și familiei din Ucraina după ce acesta s-a stabilit în Palestina în 1868, se încheie cu o frază care le conține.

Rabbi Nahman

Într-un pasaj tipic, Sternharz încheie o scrisoare către copiii săi:

Și cu aceasta îmi iau rămas bun. Din partea tatălui vostru, care se roagă zilnic pentru voi și vă binecuvântează cu orice bun material și spiritual și așteaptă să vă audă și să împărtășească b'sorot tovot cu voi și cu toți frații noștri evrei.

Cu și mai multă emfază, în romanul epistolar al lui **Sholem Aleichem**, Scrisorile lui Menakhem-Mendl & Sheyne-Sheyndl, scris în rate în decursul anilor 1890, fiecare dintre numeroasele scrisori ale personajului principal către soția sa are în ea (deși în primele rânduri și nu în cele de încheiere) formula de salut:

În primul rând, lasă-mă să-ți spun că sunt, slavă Domnului, în cea mai bună stare de sănătate. Fie ca Domnul să fie mereu acolo pentru a te ajuta și să auzim mereu unul de la celălalt numai lucruri bune, cu *b'sorot tovot, y'shu'ot, v'neh amot*.

Și încă un alt **Menakhem Mendl**, regretatul rebbe Lubavitcher Menachem Mendel Schneerson, își încheia regulat scrisorile cu anticipare mesianică, semnând cu numele său la rândul său: "*Cel care așteaptă b'sorot tovot*".

În Europa de Est Ashkenazi, *b'sorot tovot* se pronunța *bsoros tovos sau bsoyres toyves*, și așa continuă să fie în lumea vorbitoare de idiș a iudaismului haredi, în care nu puține conversații se termină cu acest cuvânt. În general, însă, *bsoros tovos* nu este în idiș haredi un mod universal de a spune la revedere. (Acesta este cel mai frecvent *zayt gezunt*, "Fii sănătos", sau o variație a acestuia.) Mai degrabă, tendința este ca vorbitorii să se despartă de aceste cuvinte atunci când exprimă speranța unui rezultat

fericit al unei probleme sau preocupări îngrijorătoare.

Dacă cineva este bolnav, lomir heren bsoros tovos, "Fie ca noi să auzim vești bune". Dacă o mireasă a încercat să rămână însărcinată, *zol zayn bsoros tovos*, "Ar trebui să fie vești bune". Dacă unul dintre partenerii de conversație are probleme financiare, nor bsoros tovos, "[Să avem] numai vești bune". Adesea, acest lucru este prescurtat în doar bsoros tovos - sau, dacă interlocutorul nu este ashkenazit sau este temeinic israelit, b'sorot tovot.

Este ușor de înțeles de ce, având în vedere situația actuală a Israelului, *b'sorot tovot* ar fi trebuit să facă saltul de la un public haredi la un public general care simte o mare nevoie de consolare și speranță. Și totuși, deși majoritatea israelienilor laici nu au întâlnit niciodată expresia ca subiect de conversație înainte de 7 octombrie anul trecut, procesul de trecere a acesteia în uzul general a început înainte de acest moment. Iată un text din 26 decembrie 2022, cu un ton umoristic, dar cu un conținut serios, de la un blogger israelian pe nume Avi Goldberg:

*Poate că este o moștenire din timpuri străvechi - de când Korach s-a certat cu Moise și a sfârșit în adâncul pământului cu cohortele sale, sau când [regatul de nord al] Israelului l-a urmat pe Ieroboam, fiul lui Nebat, și a lăsat [regatul de sud al] Iuda să se descurce singur pe dealurile aride ale Ierusalimului. Sau poate că este doar o continuare a dușmăniei dintre Ben-Gurion și Begin, sau dintre [echipele rivale israeliene de fotbal și baschet] Hapoel și Beitar, sau dintre fanii lui Messi și Ronaldo. . . . Pentru a se consola, în orice caz, copiii Israelului au înlocuit formulele clasice de despărțire "Bine, la revedere" și "Ciao" cu *b'sorot tovot*, pe care tot mai mulți oameni și le urează în aceste zile. Această nouă*

locuțiune a răsărit brusc într-un Canaan al cărui pământ a fost pârjolit de alegeri interminabile și de melancolia publică produsă de acestea.

Deși ebraica israeliană are mai multe moduri autohtone de a spune la revedere decât "Bye" și "Ciao", mărturia lui Goldberg, postată pe internet cu trei zile înainte de depunerea jurământului actualului guvern israelian, ne amintește că, cu mult înainte de evenimentele din 7 octombrie, israelienii tânjeau după vești bune - și, mai precis, după un sfârșit al conflictului civil manifestat prin alegerile naționale fără ieșire din aprilie și septembrie 2019. **Astfel de certuri frățești, observă bloggerul nostru, datează de milenii printre evrei, care găsesc aproape orice scuză pentru a se lupta între ei atunci când nu sunt distrași de faptul că trebuie să se lupte cu dușmanii lor.** (Ceea ce aceștia din urmă nu învață niciodată și nu au învățat nici de data aceasta, se pare, este să îi lase pe evrei în pace suficient de mult timp pentru a se lupta singuri până la capăt).

Mai devreme sau mai târziu, vor veni vremuri mai bune. **B'sorot tovot!**

Anca Hirschpek

VECINUL

Ah, vecinul! Cu grădina lui fantasmagorică și pseudo-gotică (încă nu am identificat speciile de flori care-ți arată scăfârliile ciudate până toamna târziu), cu ridurile înnegurate, cu statura țeapănă a omului care nu crede în miracole...

Domnul X. Cu care nu am schimbat decât saluturi uzuale de peste 30 de ani (și câteva admonestări legate de modalitatea mea anarhică de a scăpa de sacii de gunoi) dar

despre care știu-nu doar eu-ceva important, legat de primul său născut. Al doilea fiu este medic...Vecinul care descuie sau mai mult încuie fiecare petală, tulpină, în rostul ei, mânat de suferințe neîmpărtășibile, de amintiri trecute-n moarte, preumblându-și vârsta amăruie prin grădinile verilor târzii în care noaptea vine ca o izbăvire. Vecinul de care mi-e oarecum teamă, ochiul său ciclopic ajunge până deasupra tomberonului și vai, mie!, dacă ezit și nu deschid capacul care trebuie, ori dacă gesturile mele grăbite nu-i sunt pe plac! Sub privegherea lui de vultur blocul devine parcă un mega-organ care palpită din toate ungherele necunoscute.

El deține, ca pe o comoară absconsă, cheia de la subsolul blocului, acel ținut straniu în care nu am pătruns. Și probabil alte 100 de chei și lacăte imagineare ale spaimelor noastre de cetățeni zidiți între betoane, construind regate imagineare, ascultând murmurul insidios al țevilor, speriați de ființări abracadabrante care pot lua în stăpânire liniștea noastră domestică.

Zilele trecute rămăsese captiv în fața ușii de intrare, cel puțin așa mi-a dat impresia. I-am deschis și am schimbat câteva vorbe. Dar tot n-am aflat dacă poate să rîdă, ori să ducă un zâmbet până la capăt....

Dali –pom de crăciun AI

Plângerea plugarului

(Inspirată de "Peisaj cu căderea lui Icar" de Pieter Breughel cel Bătrân)

Și plugarul ară mai departe – ei, ce-ați aștepta să facă plugarul? Plugarul nu-și ridică ochii la cer decât ca să exprime predicții neștiințifice cu privire la evoluția vremii; pe lângă aceasta cineva trebuie să pună mâncare la dispoziție pentru persoane rafinate, care identifică pe loc drame și tragedii de proporții cosmice.

Oh, mă pot vedea foarte clar, ca de pe o corabie în trecere: picioarele, ochii-n noroi, brazda plugului, biciul plesnit într-o doară, ca să știe dobitocul cine e șef aici; dar oare munca asta brută, mă întreb, nu schimbă și ea fața pământului, nu face și ea să crească lucruri care n-au mai fost vreodată aici?

Și pe urmă mi se avântă inima spre cer – deși nu ca în tinerețe (te ține-n loc de la treabă avântatul ăsta); simt numai un plescăit când cad înapoi în mine, o bufnitură mai bine zis, căci apele sufletului mi-s pline deja de noroiul și bălegarul lipite pe saboți.

La iarnă poate – când boabele de grâu vor sta rânduite în saci, când hălțile de carne vor atârna de grinzi, când după mirosul cald de paie și amoniac voi ști că vitele-s în siguranță – La iarnă poate – după ce plugul va fi dres și gardul va fi dres și el – la iarnă poate o să stau să-mi fac o pereche de aripi mai bune.

© Iris Dan

Angela Furtună: în diamante am zăcut

(fragment inedit din ciclul Elegiile exilului)

Moto:

Scrisoare către Benjamin Fondane, de la a cărui moarte la Auschwitz (1944), se împlinesc 80 de ani în 2024

dragă Benjamin, îți scriu din Iași, orașul sacrificat pe drumul dintre Occident și Orient –
poemele mele câini ce latră la strigoi
pe șinele tramvaiului electric
leat cu tine

în cristale am zăcut, în clopote și
pe piatră am adormit, printre străzi uitate
cu parfum de icoane și de tei din Copou
în craniul măștii tale, în tâmpla lui Eminescu
printre diamantele pământului, eu cea mai adâncă
șoaptă
în tăceri mai proaspete decât zăpada
ființelor care intră în noi și care ies din noi
fără să țină cont
că abisul e mereu aici
pustiind totul în cale
doar candelă în carnea exilaților

frate, sunt un cifru pentru clubul nostru
româno-francez-ebraic-americanogerman,
îți aduc cărțile mele
și vești din Bucovina
de la Paul Celan
și de la Norman Manea
îți aduc și albume cu ei și cu mine nemuritori
toți tineri arși de soare când ne regăsim
în bibliotecă
sub litere de cenușă

pentru noi, doar războiul cu flacără rece
în paharul în care privindu-ne
îi vedem pe cei ce traversează
fără să putrezească
țări, poeme, limbi, cerneluri
ce țin loc de cuib cu ciocârliei în vâlvătaie

aș iubi o lespede cioplită cu litere românești
aș iubi o lespede cioplită cu litere franceze
aș iubi o lespede cioplită cu litere germane
aș iubi o lespede cioplită cu litere ebraice
aș iubi o lespede cioplită cu litere americane
aș reveni acasă
nicăieri

***

Felix Nussbaum

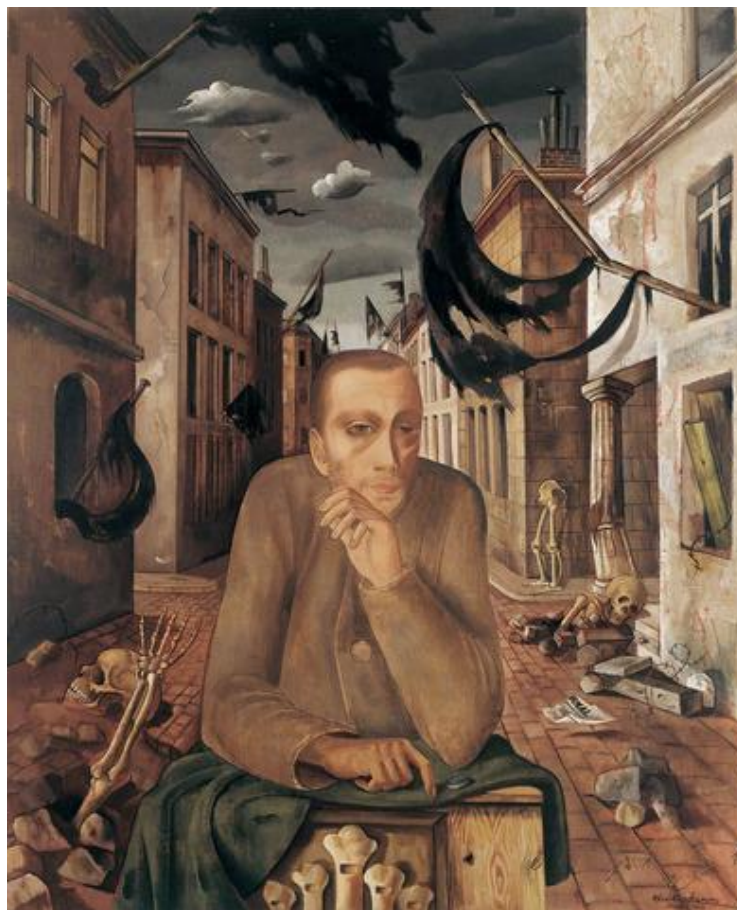
Pictor al Holocaustului pentru
timpurile noastre

*Trei autoportrete de
Felix Nussbaum, la Neue Galerie din
New York*

de PAT LIPSKY *

* Pat Lipsky este un pictor american asociat
cu Abstracția lirică și *Color Field Painting*.

Traducere și note – AG

Felix Nussbaum s-a născut la Osnabruck, în Germania, în 1904, un an prost pentru evreii europeni. El provenea dintr-un mediu iubitor de artă; tatăl său, care a servit ca soldat în Primul Război Mondial, fusese ictor amator înainte de a fi nevoit să întrețină o familie. Însă, de la o vârstă fragedă, și-a încurajat fiul să picteze. Când Felix a împlinit 21 de ani, s-a mutat la Berlin, unde a studiat pictura la Școala Lewin-Funcke. La 28 de ani, a câștigat un premiu de un an pentru a studia pictura la Villa Massimo din Roma. (A fost una dintre cele două burse acordate de guvernul german studenților la arte în 1932). Fiind eu însumi un fost student la arte, înțeleg cât de emoționant trebuie să fi fost acest lucru pentru Nussbaum. A lucrat în primul an la Roma, dar a trebuit să plece brusc în anul următor, 1933, când Hitler și partidul național-socialist au ajuns la putere. În același an, atelierul său din Berlin a fost incendiat, distrugând toată arta pe care o avea acolo.

În 1937, Nussbaum și partenera sa, Felka Platek, au părăsit Germania și s-au mutat în Belgia. În 1939, Nussbaum a avut o expoziție personală la Bruxelles, ultima sa expoziție personală.

La sfârșitul lunii mai 1940, Hitler a capturat Belgia. Felix a fost arestat aproape imediat în apartamentul său și a fost transportat într-un lagăr de internare la Saint-Cyprien, unde au fost duși 7.500 de evrei germani în 1940. Nussbaum a rămas acolo nouă luni, apoi a evadat. A reușit să se urce într-un tren de pasageri spre Bruxelles, unde și-a petrecut următorii patru ani pictând, ascuns într-un apartament pus la dispoziție de prieteni belgieni. La început, a pictat la

ultimul etaj, dar apoi, îngrijorați că mirosul de terebentină l-ar putea dezvălui ofițerilor SS aflați la vânătoare de evrei, prietenii săi au aranjat un atelier la subsol.

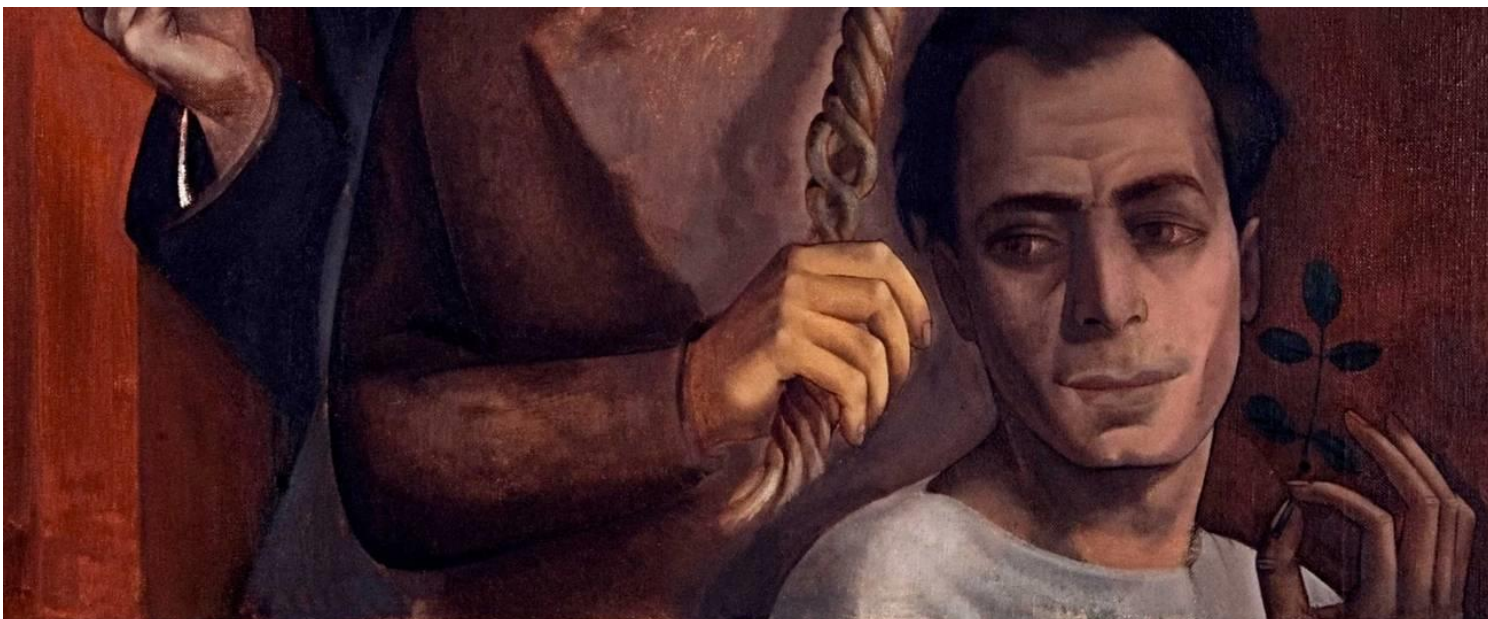

"Autoportret în lagăr", din 1940, este o imagine din amintirea celor nouă luni petrecute de Nussbaum în lagărul de la Saint-Cyprien. Pictorul este acum un ecce homo-Nussbaum răcnind, transformat în deținut. Poartă o cămașă ruptă și zdrențuită și o șapcă ciudată. În spatele lui, o femeie cu fundul gol defulează într-un tambur de oțel. Așa cum scria scriitorul, eseistul și luptătorul clandestin polonez Gustaw Herling-Grudzinski din al Doilea Război Mondial, "Un om poate fi uman doar în condiții umane". În mod clar, acestea nu erau prezente.

De la Isack van Ostade, în 1641, nu mai fusese înfățișată o persoană care să se golească într-o pictură. La sfârșitul secolului al XV-lea, Bosch pictase funduri goale cu lucruri care ieșeau din ele, dar nu și actul propriu-zis. În Nussbaum, în stânga figurii principale, un bărbat abătut, cu capul în mâini, stă la o masă. Imaginea de ansamblu este mică, întunecată și închisă. Sârma ghimpată apare la orizont, semnificând că nu există nici o cale de ieșire. Câteva oase împrăștiate zac pe pământul asemănător deșertului. Așa cum se întâmplă adesea, această imagine mi-a declanșat o altă asociere în minte, o pânză pe care o văzusem în 2007, într-o călătorie la Veneția:

"Sfântul Gheorghe și dragonul" al lui Vittore Carpaccio la Scuola di San Giorgio degli Schiavoni...

Dar am fost fascinat de secțiunea inferioară (s-a întâmplat ca această zonă să fie și la nivelul ochiului meu) care prezenta părți de corpuri dezmembrate. La momentul respectiv, eram interesat de discrepanța dintre figurile îmbrăcate elegant și oroarea de pe jos. Tabloul lui Nussbaum este o versiune redusă a lui Carpaccio, dar pustietatea și lipsa de ospitalitate a prim-planurilor sunt identice în ambele tablouri.

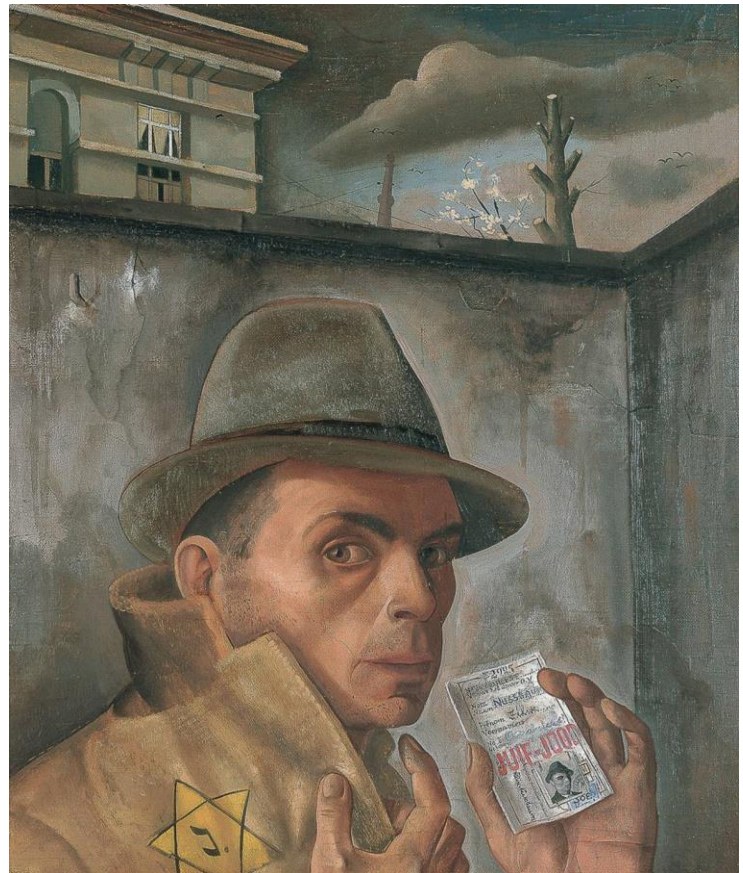
Al doilea dintre cele trei Nussbaum-uri de la Neue Galerie este "Autoportret în giulgiu", din 1942. Sincer, am fost supărat să aflu că Berlinische Galerie deține acest tablou, deoarece se află în același oraș care i-a ars toate operele de artă în 1933. Aceași țară care și acum întârzie să returneze tablourile furate moștenitorilor familiilor evreiești care le colecționaseră. De ce ar trebui ca acest tablou despre izolarea sa rasială forțată să fie expus cu mândrie în Germania?

În tablou, un bărbat tânăr și chipeș ține în mâna stângă o crenguță de frunze verzi. Reprezintă aceasta dorul său de natură, amintirea plimbărilor de odinioară printre copaci și flori, care acum nu mai sunt posibile pentru un evreu ca el? Imaginea cu ușa mare și roșie din stânga și fereastra închisă și înnegrită este claustrofobă (fereastra neagră spune totul: aici nu intră lumina soarelui, nici aerul, fereastra nu poate fi deschisă). Compoziția tabloului, cu axa sa centrală și paleta surdă, îmi amintește de "Alegoria Prudenței" a lui Tițian, din Galeria Națională, Londra.

Spre deosebire de "Autoportretul în tabără", aici Nussbaum își întoarce fața, cu expresia sa tulbură, departe de privitor. Fruntea sa este prematură captușită. Figura masculină în picioare de deasupra este decupată la nivelul ochilor, deja dezumanizată. Pielea lui a căpătat o nuanță gălbuie nesănătoasă. Frânghia din mâna sa sugerează spânzurătoarea. Să fie acesta giulgiul din titlul lui Nussbaum? Gura deschisă a personajului poate servi fie ca un semn de șoc, fie ca o încercare de a emite un sunet inuman. Este pe cale să se sinucidă?

Figura feminină din dreapta pare să creadă că da. Ca și cum s-ar proteja de ceea ce

urmează să se întâmple, ea își ține mâna lângă ochi, în timp ce cealaltă femeie din stânga se uită aproape cu nostalgie la bărbatul care seamănă cu un giulgiu.

Pânza lui Nussbaum este o pânză belgiană groasă de in, care permite privitorului să vadă țesătura sa aspră prin vopsea. Spre deosebire de tabloul "Tabăra", care are mai multe straturi de vopsea, acesta este acoperit în strat subțire. În fundal, culoarea trece de la maro închis la o nuanță mai roșiatică. Împrumutând din suprafețele netede ale artei olandeze timpurii, tehnica lui Nussbaum este impecabilă. În ciuda faptului că este încuiat într-o cameră în care la orice oră s-ar putea întâmpla acea bătaie fatală la ușă - s-a întâmplat deja o dată - pictorul reușește totuși să se concentreze și să realizeze acest tablou.

Un al treilea autoportret de la Neue Galerie este poate cel mai discret. În "Autoportret cu carte de identitate evreiască", din 1943, Nussbaum pare speriat. Haina lui bronzată îi aruncă o paloare bolnăvicioasă pe piele. Poartă o pălărie de epocă, precum cele pe care îmi amintesc că le purta tatăl meu la începutul anilor 1940. Culoarele gri monocrome care înconjoară figura sugerează tristețe și depresie. Într-adevăr, întreaga imagine are calitatea unui vis urât. Zidul de închidere, păsările mici deasupra capului, norul greu și amenințător, firele electrice care se intersectează, singurul copac înflorit - nimic bun nu va avea loc aici.

Pictorul s-a schimbat. Nu mai pare furios sau pierdut în gânduri, ci mai degrabă bătut și speriat. Stând în fața tabloului de la Neue, am privit direct în ochii portretului. Arătau bântuiți, așa cum trebuie să fi fost Nussbaum atunci - închis timp de trei ani fără să se întrevadă sfârșitul.

Pe cartea sa de identitate scrie evreu în două limbi, olandeză și franceză. Aceasta este crima lui! Orice ar crede, orice ar face, a fost însemnat de carte și de Steaua lui David desenată pe haină. Iar acest lucru va fi suficient pentru a-i pune capăt vieții. Sentimentele din acea perioadă sunt încorporate în însăși urzeala și trama pânzei. Este un timp înghețat.

Snyder** îi spune cititorului său că, în calitate de cetățean german, Nussbaum avea mai multe șanse de supraviețuire. Hitler și-a propus foarte atent și strategic să elimine cetățenia evreilor pentru a-i face să fie în afara legilor - apatrizi, unde nu existau reguli. Toți evreii din Polonia, odată ce Hitler a preluat controlul asupra acestei țări, nu mai aveau cetățenie. Oricine le putea lua

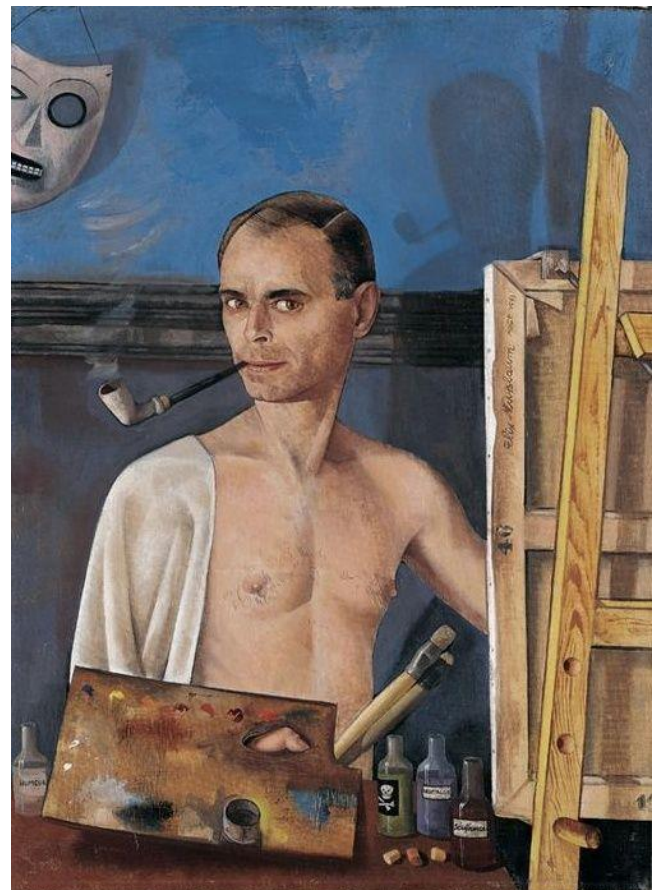
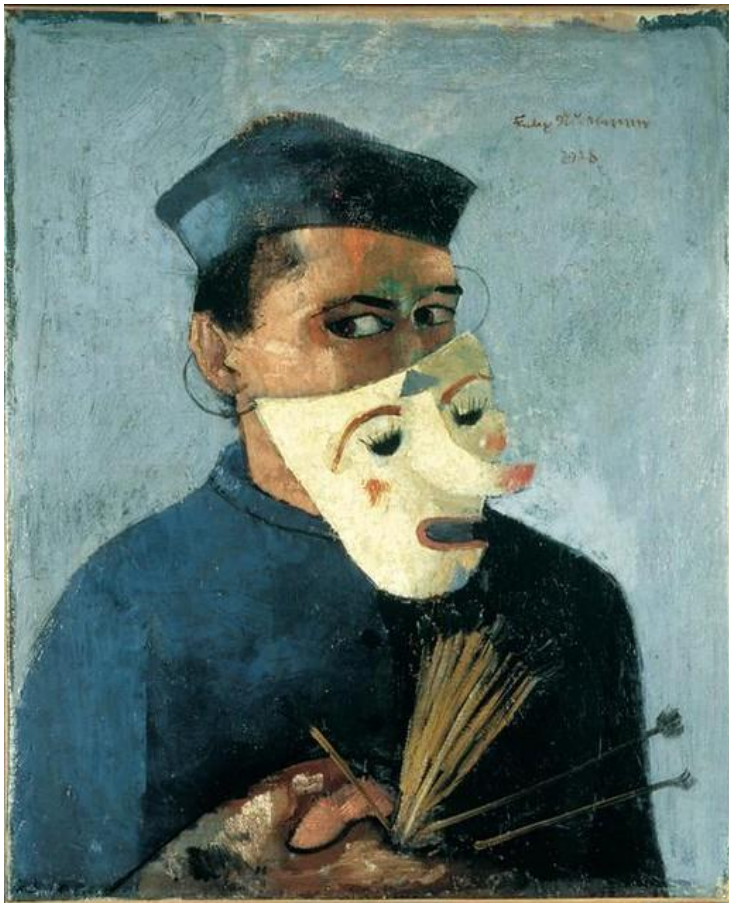
proprietățile, banii și, în cele din urmă, viețile, deoarece erau o minoritate și nu existau legi care să-i protejeze. Mulți polonezi și ruși au făcut imediat acest lucru, au preluat casele, bunurile și, acolo unde a fost posibil, banii evreilor strămutați și uciși. Majoritatea evreilor ruși și polonezi nu au supraviețuit, dar aproximativ 40% dintre evreii germani au supraviețuit. Snyder ne spune: "Evreii care erau cetățeni germani aveau mult mai multe șanse de supraviețuire decât evreii care erau cetățeni ai statelor care fuseseră ocupate". Iar evreii care trăiau în Belgia aveau o rată de supraviețuire de 60%. Din păcate, acest lucru nu a fost valabil și pentru familia Nussbaum.

La sfârșitul primăverii anului 1944, în cele din urmă s-a întâmplat - a doua bătaie la ușă. Ca și în cazul Annei Frank din Amsterdam, un informator i-a turnat pe pictor și pe soția sa. Nussbaum și soția sa, Platnek, se aflau în ultimul tren care pleca din Bruxelles, mergând spre un lagăr de tranzit la Mechelen și apoi spre lagărul de exterminare de la Auschwitz-Birkenau, unde au fost uciși în august 1944. Eliberarea Belgiei, la 3 septembrie 1944, a venit prea târziu pentru artist și pentru soția, mama, tatăl, fratele și cumnata sa, care au fost cu toții exterminați.

Cu toate acestea, picturile lui Nussbaum există! El a reușit să povestească cum a fost, ce a îndurat din cauza naziștilor. După cum a scris Nussbaum, "Dacă voi dispărea, nu lăsați să moară picturile mele".

** *Timothy Snyder – Istoric*

SAGA 2023

Nichita Autoportret

Eu m-am născut după ce am murit. După ce am murit m-a înfiat cuvântul. Eu? Care eu?“.

„Acum, aproape la cincizeci de ani, am un metru și optzeci și patru înălțime, o sută zece kilograme, fluctuant cu cinci în plus sau în minus, părul de culoarea nisipului, amestec de blond cu fire albe, capul rotund, sprâncenele groase, ochi expresivi, nasul potrivit, buza de sus a gurii puțin lungită ca să nu mi se vadă cioturile dinților, bărbia relativ pronunțată, gâtul scurt, dar nu foarte gros, deci încă spânzurabil, umeri lați, șolduri înguste, burtă proeminentă, dar, privit din spate, par încă tânăr, am picioare solide până la genunchi și foarte nesigure de la genunchi la tălpi, moștenire de familie.

Nu am un chip desenabil. Aș zice că sunt, când tac, mai degrabă urât sau, mai precis, antipatic. Când gândesc sau vorbesc în metafore sau în idei, trăsăturile feței mi se schimbă brusc și fluctuează după gând și asta-mi explică de ce sunt atât de fotogenic în unele filme de TV, când sunt filmat vorbind și gândind. În genere, orice fotografie sau instantaneu ce mi se face, nu știu cum se face, dar îmi înfrumusețează

chipul și nu prea mă recunosc în nici o fotografie.

Am o voce nici groasă și nici subțire. Uneori, neplăcută, alteori, plăcută. Uneori, sunt un bun orator. Și atunci, vocea dispare brusc ca prezență în fața articulațiilor gândului și fluxului gândirii. Am un mare talent de a fi căscat și împiedicat. Din această pricină, mai totdeauna din căzături am câte un semn ba pe față, ba la umăr, sau chiar câte o ruptură la os.

Sunt bolnăvicios, dar îmi sperii doctorii cu viteza cu care mă vindec, făcându-i pe toți să declare că sunt de o robustețe ieșită din comun. Dacă ar fi așa cum zic ei, atunci cum se explică faptul că mă îmbolnăvesc atât de des, chiar dacă mă vindec repede?

În fine, una peste alta, fac față și, dacă sunt în formă, chiar fețe-fețe. Din pricina timidității mele, pe care, după patruzeci de ani, am reușit să mi-o înfrâng, pot părea uneori insolit, iar defectul unei vagi bâlbâieli native mi-l exagerez uneori atât de mult, încât îl transform într-un stil, dacă nu cumva chiar într-o modă.

Nu am măsura lucrurilor decât după ce produc un fenomen. Datorită faptului însă că nu sunt cătuși de puțin invidios și, fără a fi un om foarte bun, sunt departe de a fi un om rău, mai dreg busuiocul existențial cu o vorbă de spirit care se leagă singură în creierul meu și se rostește spontan pe gură, înainte să apuc să mi-o cenzurez.

Prea puțini oameni mi-au plăcut dintr-un foc. Știu asta și, involuntar, când simt antipatia plonjând asupra mea, involuntar și blestemat, o îndreptățesc prin niște infinitezimale gesturi de natură să o adeverească. Antipatia altora mă lasă

dezarmat. Mai toți prietenii și amicii mei de astăzi au început prin a nu mă putea înghiți. Cele mai multe contacte reale pe care le-am avut cu oamenii, dacă au durat, le-au abătut cumva antipatia spre simpatie, dacă nu cumva chiar spre prietenie.

Nu pun nici un preț pe îmbrăcăminte. Cu cât e mai suplă și mai decentă, cu atât mă face să mă simt mai bine în ea.

Citesc pe apucate și înțeleg pe rumegate. N-am fost niciodată precoce. Am învățat întotdeauna foarte greu. Citesc foarte încet datorită nenumăratelor asociații pe care mi le stârnește fiecare cuvânt citit.

De la o vreme, și asta ține de portretul meu fizic, iar nu de cel moral, care e cu totul și cu totul altceva, de la o vreme, nu mai suport să scriu cuvântul cu mâna mea. După ce am învățat tot ce se poate învăța din arta poeziei, căci arta poeziei are o parte care ține de măiestrie și de maeștri, iar cealaltă ține de daimon, cum ar zice Socrate, pe care îl cred că fiecare om are un daimon al lui, îl cred pentru că eu am un daimon al meu și-l simt când vine la mine și mă părăsește, și, asta face parte din portretul meu fiziologic, deci, atunci când văd cuvântul scris, apar ca într-o schemă chimică toate valențele posibile ale acestuia.

Textul iese de o calofilie și de un stilism perfect, dar de o totală lipsă de feeling, căci, uneori, în poezie, feeling-ul este una dintre formele de manifestare ale daimonului. Prefer să dictez cuvântul, să-l rostesc, să-l smulg de pe plan, să-l rup din Galaxia Gutenberg, să-l spațializez.

Astfel se face că textul scris sub dictare își păstrează prospețimea, și munca asupra cuvântului rezidă în aceea că, ici-colo, mai

pui o virgulă sau mai îndrepti un cuvânt pe care l-ai repetat sau tai un exces de oralitate. Procedul nu este nou în ceea ce-i privește pe prozatori. În ceea ce-i privește pe poeți, nu știu cum or fi lucrând alții, dar, de ani buni, asta este stilul meu de muncă. Ca un regal, însă, la zece poezii dictate, scriu două cu mâna mea pentru a nu-mi pierde taina ancestrală a cuvântului văzut și a posibilităților

Nichita Stănescu

(sursa: adevarul.ro/stil-de-viata/cultura/nichita-stanescu-dispretuit-de-securitate-iubit-2254908.html)

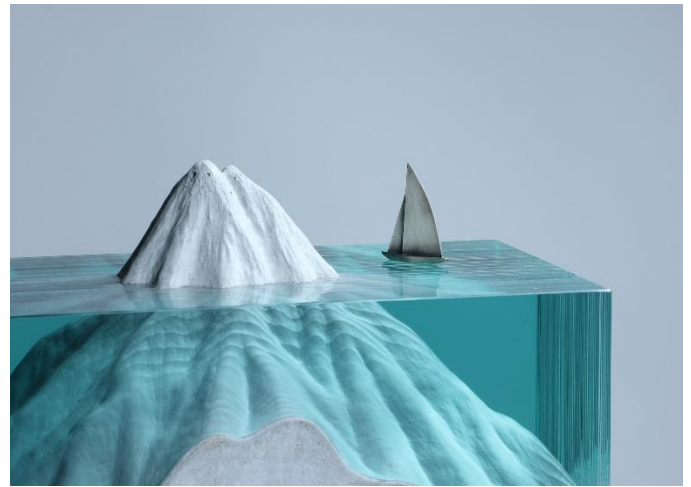
Via Cezara Mucenic

prin peisaje, sculptează văi și traversează ecosisteme, ea întruchipează tenacitatea naturii, căutând mereu echilibrul."

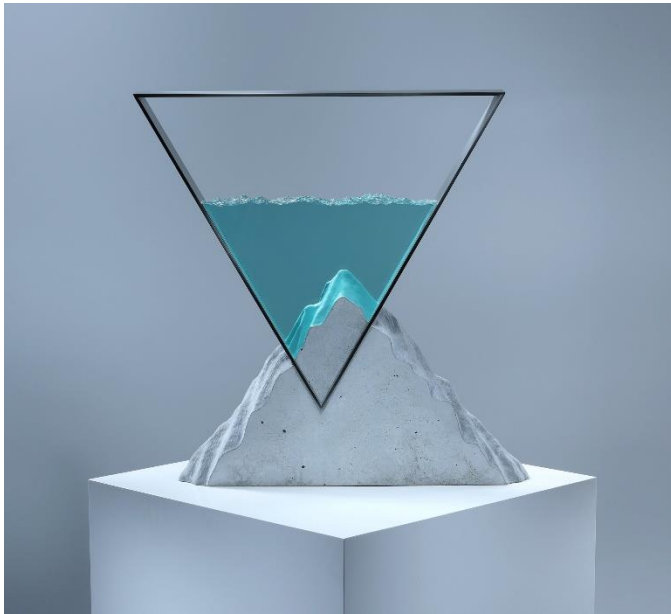

Delicate Space se desfășoară între 6 și 31 ianuarie la Chesterfield Gallery din New York City, iar mai multe informații puteți găsi pe site-ul și pe Instagram ale lui Young.

Straturi cristaline de sticlă de culoare acvatică formează secțiuni transversale de oceane adânci și geologie dramatică în sculpturile lui **Ben Young**. Continuându-și explorarea relației dintre oameni și lumea naturală, artistul combină materiale asociate în mod obișnuit cu industria și construcțiile, cum ar fi betonul, oțelul și sticla laminată, în linii de țărm și peisaje marine ondulate.

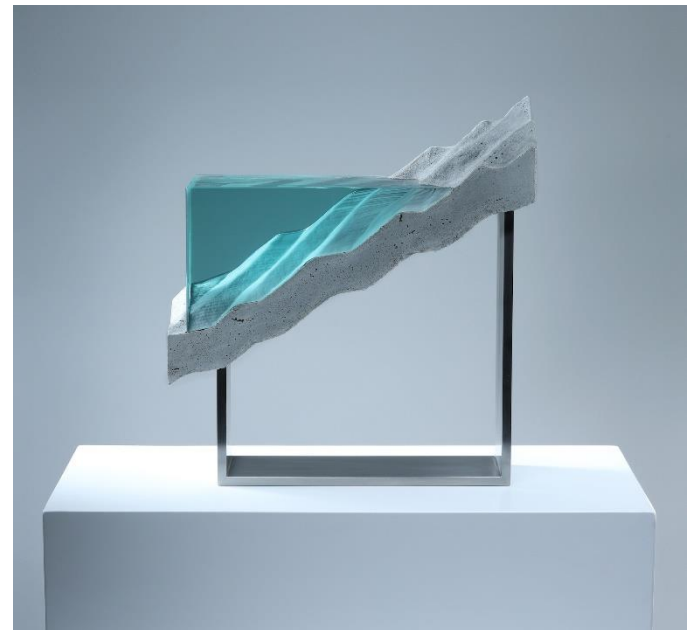
Noile exponate din viitoarea expoziție personală a lui Young, Delicate Space, care va avea loc în curând la Chesterfield Gallery, apar ca niște bucăți de pământ miniaturizate, preternatural de nemișcate, smulse de la suprafață și așezate pe pedestaluri sau în rame de bronz. "Apa, un subiect recurent pentru mine, cu călătoria sa neîncetată, servește drept subiect central pentru această expoziție", spune artistul într-o declarație. "Pe măsură ce apa curge

Sofia Gelman
Tableta de februarie

100 de zile de întuneric, 100 de zile de teamă, 100 de zile fără certitudinea clipei următoare, 100 de zile de suferință, 100 de zile în tunelurile teroriștilor Hamas s-au împlinit la data de 14 ianuarie. La ora la care vor apărea aceste rânduri, probabil situația se va fi schimbat – sperăm în bine, dar experiența cumplită a celor 100 de zile nu se va șterge din sufletul celor care au trăit într-o continuă incertitudine și traumă. Oameni nevinovați au fost smulși din casele lor, dis-de-dimineată în acea sâmbătă sinistră într-un mod barbar spre a fi luați ostateci de teroriștii care atacaseră Israelul mișelește. Condițiile inumane în care i-au ținut în abisurile aflate la câteva etaje (!!) sub pământ s-au relevat în momentul în care câțiva ostateci au revenit în țară - după ce teroriștii negociaseră prin intermediul Egiptului și a Qatarului cu guvernul Israelului.

Din relatările celor care au reușit să ajungă acasă reies dimensiunile iadului. Fără pretenția de a fi exhaustivi amintim câteva aspecte: condiții igienice precare – eufemistic spus – apă potabilă în cantitate mică precum lipsa de hrană elementară. Oameni în vârstă, unii răniți, au fost obligați să vorbească în șoaptă (?), alte manevre diabolice - ca de pildă separarea membrilor familiilor cu scopul de a înspăimânta – au caracterizat zile și nopți în captivitate.

„Oameni suntem ?”

Hedda Sterne (1910-2011) a fost o pictoriță și artistă de origine română care s-a întâmplat să fie căsătorită cu un alt artist preferat al meu, Saul Steinberg. Iată-i pozând în fața unui șemineu:

Iată un profil al lui Sterne și Steinberg în revista LIFE, în care sunt prezentați ca un fel

Austin Kleon este autorul unui bestseller New York Times, autorul unei trilogii de cărți ilustrate despre creativitate în era digitală: *Fură ca un artist*, *Arată-ți munca!* și *Continuă*. Este, de asemenea, autorul cărții *Newspaper Blackout*, o colecție de poeme realizate prin redactarea ziarului cu un marker. Cărțile sale au fost traduse în zeci de limbi și s-au vândut în peste un milion de exemplare în întreaga lume.

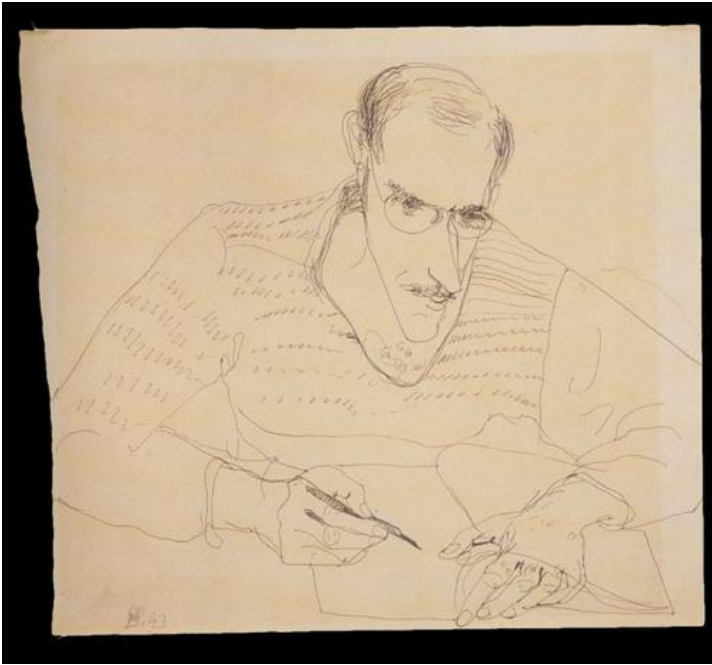
---

de cuplu de artiști puternici (mai târziu s-au separat, dar nu au divorțat niciodată):

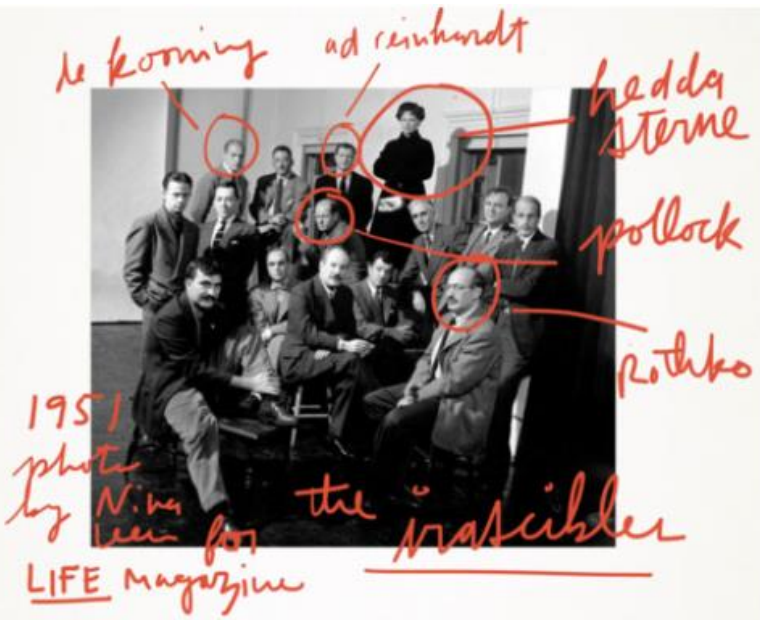
În calitate de artiști, soții Steinberg au urmat căi diferite. Saul merge în fiecare dimineață la atelierul său unde "uneori mă întind pur și simplu. Hedda lucrează în apartamentul lor, printre pietricele și pălării de pompieri. Amândoi sunt fascinați de Statele Unite; el de obiceiurile oamenilor, ea de mașini și structuri impunătoare. Amândoi vor să creeze o nouă imagine a Americii, dar nu aceeași imagine. Spune Hedda: "Eu mă debarsez de imagini".

Spune Saul: "Nu sunt în stare să fac nimic care să nu fie amuzant. "

Saul la lucru – portret desenat de Hedda

Iată o altă fotografie cu ea pozând pentru revista LIFE alături de o gașcă de expresioniști abstracti, cunoscuți și sub numele de "The Irascibles", mulți dintre ei nefiind de acord să apară în fotografie pentru că era femeie:

Ea a supraviețuit fiecăruia dintre ticăloși.

După cum subliniază Sarah Boxer, fotografia este ironică, deoarece "Sterne se considera o antiexpresionistă abstractă, o persoană care nu avea nevoie de cultul personalității și de gestul personal". Într-un interviu acordat publicației *Art In America* la vârsta de 96 de ani, ea a explicat că arta ei nu era despre ego, ci despre împărtășirea a ceea ce văzuse:

În tot acest timp nu a fost vorba niciodată de imaginația de autoexprimare. Întotdeauna am crezut că arta nu este citarea autoexprimării prin comunicare. Este a spune, hei, uite! Bineînțeles, ceea ce reacționează trebuie transformat, fără îndoială, altfel nu este artă, dar faci asta fie că vrei sau nu. Intenția, scopul, nu este să îți arăți talentul, ci să arăți ceva. Acest lucru este foarte important. Pentru că am crescut și am trăit într-o perioadă de ego, ego, ego, ego. Iar eu am fost mereu anti-ego... Am încercat mereu să reduc ego-ul... Am avut o urgență foarte mare de a arăta, de a împărtăși... Am descoperit lucruri și am vrut să le împărtășesc.

Își concepea munca ca pe un act de semnalizare:

În zilele noastre, artiștii sunt înclinați să creadă că arta este ca mierea, produsul propriului lor subconștient, al propriei minți, iar eu nu cred asta. Eu mă văd ca pe o lentilă bine lucrată, un receptor a ceva care există independent de mine: nu vă uitați la mine, uitați-vă la ceea ce am găsit eu.

(Îmi amintesc de Corita Kent, care a spus: "Eu doar fac mai mari lucrurile care îmi plac").

Ne-am uitat la tot, la tot. În fiecare duminică, când nu era trafic, mergeam cu mașina prin New York. Eram înnebunită după New York. Apoi, în '47, am plecat la țară și am descoperit mașinile agricole. Am avut sentimentul că mașinile sunt autoportrete inconștiente ale psihicului oamenilor: apucăturile, dorințele, agresivitatea care se află într-o mașină. De aceea am fost interesată să le pictez.

Când era o fetiță în România, a spus: "Tot ce voiam să fac era să stau acasă, să desenez și să citesc. Am învățat singură să scriu și să citesc când aveam cinci ani. La șase ani citeam de plăcere. La unsprezece ani îl citisem deja pe Dostoievski".

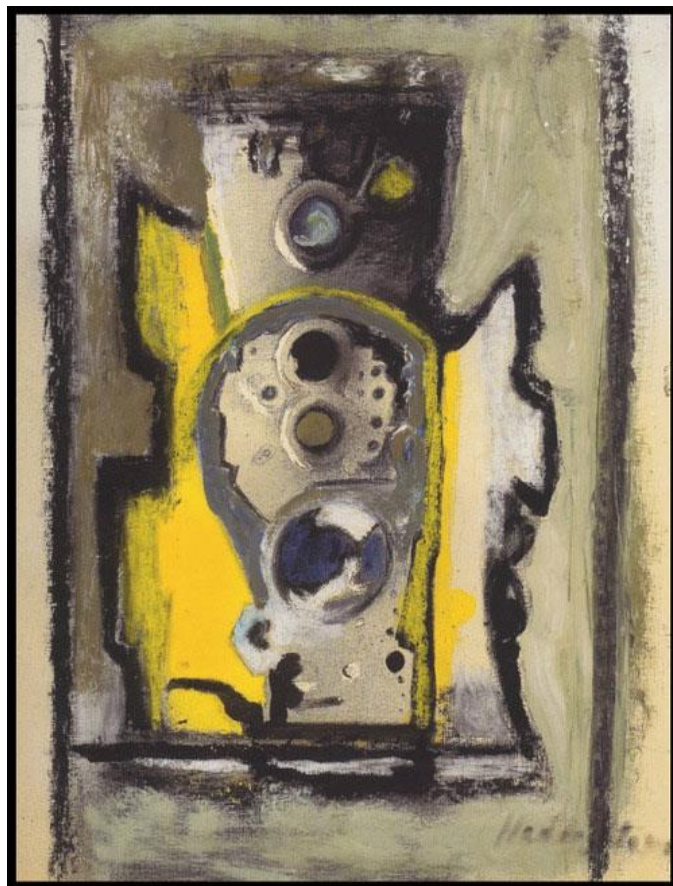
Dintr-un interviu pentru revista BOMB:

să își deseneze singur ilustrațiile. Vedeți, omul nu se schimbă chiar atât de mult. În multe privințe, am sentimentul că sunt exact cum eram în copilărie, când îmi petreceam viața citind și pictând. Și apoi, în mod eronat, pentru o vreme, m-am implicat în încercarea de a trăi ca un adult, apoi am îmbătrânit, iar acum m-am întors să fac ceea ce îmi vine natural. Doar citesc și pictez.

L-a întâlnit pe **Antoine de Saint-Exupéry** la scurt timp după ce a ajuns la New York.

El o suna și îi citea capitole din lucrurile la care lucra la 2 sau 3 dimineața. Când lucra la "Micul Prinț", i-a cerut numele unui ilustrator bun, iar ea l-a convins să își deseneze propriile ilustrații.

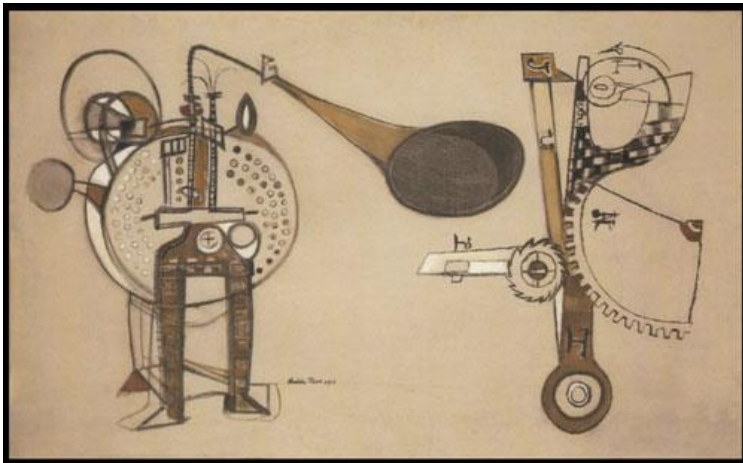
După ce s-au căsătorit, ea și Steinberg se plimbau în croazieră:

Ea s-a autointitulat o "femeie protejată" și a menționat că, deoarece a fost întotdeauna căsătorită și a avut bani, nu și-a făcut griji cu privire la faimă sau la faptul că a fost remarcată: "Nu a trebuit să fac concesii pentru a fi plăcută. Dacă mă plăceau, era în regulă. Nu am căutat niciodată o galerie".

Ea a explicat că faptul de a sta departe de faimă a fost o modalitate de a-și proteja munca:

Voi avea câteva expoziții extraordinare postume. Vreau să vă mai spun ceva, un mic secret. Vara trecută, am citit o carte a fizicianului David Bohm, intitulată *Ordine, știință și creativitate*. Le-au dat cimpanzeilor vopsea și au descoperit că preferau să picteze decât să facă orice altceva, chiar uitau să mănânce. Singurul lucru care a stăvilit curgerea urâtului cuvânt, "creativitate", a fost atunci când au început să-i recompenseze pentru că pictau. Am văzut în viața mea din nou și din nou ce face faima oamenilor și cred că, în subconștient, am greșit pentru a mă proteja.

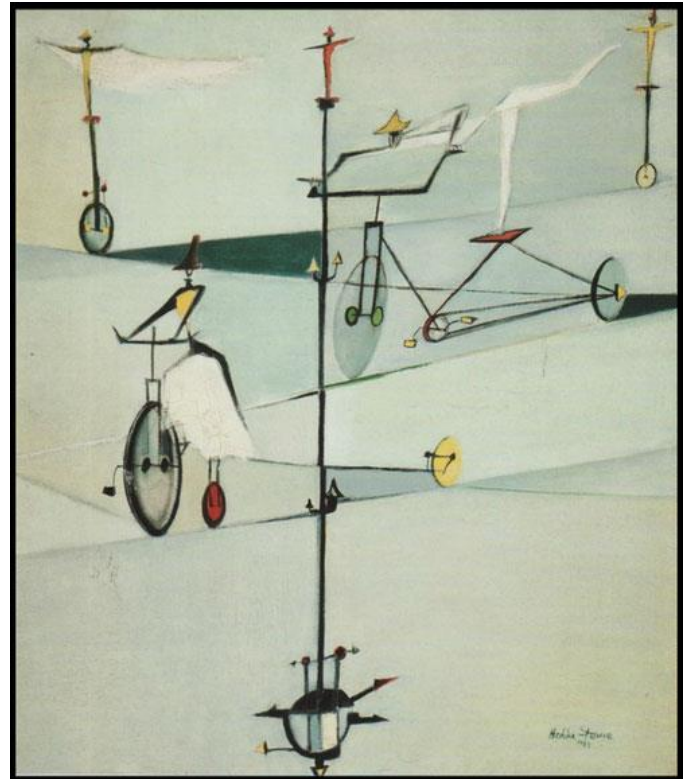

Pentru ea, arta însemna să privească:

Ori de câte ori atingi o stare de concentrare adevărată, atingi o stare de anonimat. Și, de fapt, acest lucru este valabil și pentru privitor sau pentru cititorul unui poem. Dacă nu poți uita de tine însuși atunci când privești, nu există o relație adevărată între opera de artă și privitor. Același lucru este valabil și pentru muncă. Cu cât ești mai anonim și cu cât te pierzi mai mult pe tine însuși, cu atât te adaugi mai mult la tine însuși. Sună absurd, dar așa stau lucrurile în realitate.

Credea că poți găsi inspirație peste tot:

Am auzit odată despre un poet idiș care trăia în sărăcie și mizerie totală, un adolescent, care nu văzuse nimic frumos în viața lui, și care făcea poezii splendide despre legume care săreau în oala de supă. Ideea mea fiind că pentru sublim, frumos și interesant nu trebuie să cauți departe. Trebuie să știi cum să vezi.

Din păcate, până la sfârșitul vieții, a suferit un atac cerebral, nu mai vedea și își petrecea zilele într-un scaun cu roțile ("Acum lucrez cel mai bine... Doar în imaginație!") Spunea că a trebuit să învețe să fie inactivă:

Acum, că sunt atât de bătrână și incapabilă, nu fac nimic cu mare entuziasm. Știți, a gândi, a visa, a medita, devin ocupații esențiale. Îmi urmăresc viața. Ca și cum n-aș fi chiar în ea, o privesc din afară. Pentru că, după atâția ani de muncă neîncetată și entuziastă, a fi inactiv este un efort enorm de concentrare și de adaptare.

Norocul este că există mai puțină energie. E o compensație. Face ca totul să fie mai ușor. Doar să stai jos. Am văzut țărani în România, știți, duminica, când se trezesc toată vara la 4 și muncesc neîncetat până la prânz, să zicem. Și duminică stau pur și simplu, iar odihna lor este atât de activă ca o activitate, odihnindu-se. E o frumusețe de privit, să știți. Nu e doar a nu face nimic. Este a fi și a exista într-un anumit fel. Într-un fel, bătrânețea este puțin cam așa. Are frumusețile ei.

Meditez din 1966... Nu am avut niciodată un guru, dar am citit toate cărțile. Mi-am elaborat treptat propriul sistem. Face foarte, foarte mult parte din viața mea... Are legătură cu curățarea lentilelor, știți. Dezvoltarea și îngrijirea minții tale. O minte trebuie să fie atât reflexivă, cât și transparentă. Eu nu separ nicio formă de a înțelege, de a percepe și de a înțelege. Să spunem că intelectul este ca și cum ai merge prin junglă cu o macetă, iar mintea meditativă se înalță deasupra junglei.

Iată-o aici, vorbim despre importanța practicii sale de meditație pentru munca sa:

Iată modul ei unic de a ține un jurnal:

Am început să fac unul pe etajul meu. Aveam o pânză mare și am împărțit-o în zile și luni, iar în fiecare zi am pus un citat care îmi plăcea în mod deosebit și pe care l-am găsit într-o carte. Și asta era jurnalul. L-am făcut timp de un an și jumătate, iar apoi de două ori pentru două luni și jumătate. Cel pentru un an și jumătate este

o aventură enormă. L-am rulat pentru că nu pot să-l curăț fără să șterg totul. Așa că acum nu îl mai pun pe jos. Era foarte aspectuos.

Era o artistă cu adevărat fascinantă.

Sarah Boxer despre Hedda

În "**The Last Irascible**", noul meu eseu din The New York Review, scriu despre viața idiosincronică a artistei centenare Hedda Sterne, bazându-mă pe un interviu pe care l-am înregistrat cu ea în 2003. Născută în România în 1910, Sterne a fugit din Bucureștiul ocupat de germani și, în cele din urmă, s-a stabilit la New York, unde a devenit una dintre puținele femei dintr-un cerc de pictori expresioniști abstracti care îi includea pe **Jackson Pollock, Willem de Kooning, Mark Rothko și Franz Kline**. Dar Sterne se considera o antiexpresionistă abstractă, o persoană care nu avea nevoie de cultul personalității și de gestul personal. Rareori a pictat o abstracțiune pură. În anii 1960 a desenat capete de salată ca pe niște labirinturi nebunești, ca și cum ar fi fost un vierme înăuntru, investigând. Ea a precizat că până și desenele sale alb pe alb cu pânze - realizate în anii 1990, când era practic oarbă - reprezentau "flotoarele și blițurile" din câmpul ei vizual. Deși marile muzee i-au achiziționat lucrările și în ciuda faptului că are una dintre cele mai lungi expoziții ale unui artist în viață (șaptezeci de ani), nu este foarte cunoscută. Iată o selecție a lucrărilor sale.

Foto- Henri Cartier-Bresson: Hedda Sterne, 1946

Trad. Adrian Grauenfels –SAGA 2023

**Tudor
Banuș**

*Dragoste
și
Creație !*

Prototip
de
Perpetuum
Mobile !

2023: un an al războiului

2023 a fost un an al războiului. Cele din urmă zile ale sale sunt marcate de acest avans al barbariei: pentru Rusia, Iran sau Hamas, condiția naturală a existenței lor politice este violența. Ținta lor este instaurarea unei noi ordini globale. Pe acest drum toate sacrificiile sunt acceptabile. Ura și resentimentul hrănesc voința de a duce mai departe războaiele lor.

2023 nu a făcut decât să reconfirme relația clasică dintre războaiele moderne și ideologiile care seduc și înregimentează conștiințe. Pogromul instigat de Iran, prin intermediul Hamas, este cazul limită ce ilustrează, prin ferocitatea sa, supraviețuirea antisemitismului. Scopul ultim al actului din 7 octombrie 2023 a fost acela de a reafirma, încă o dată, voința de a extermina un întreg popor, cel evreu. Cât despre orbirea partizană a celor care au evocat suferințele civililor din Gaza, abstracție făcând de oroarea la care aceștia fuseseră complici, ea este un alt semn al vremurilor noastre. Universitățile americane au devenit, prin vocile lor instituționale, laboratoarele în care se creează ingredientele acestui nou antisemitism. Demonii secolului XX nu sunt cu adevărat adormiți: progresismul radical le acordă, în numele justiției

sociale globale, o nouă onorabilitatea intelectuală.

În Ucraina agresiunea rusă nu a încetat, iar perspectivele viitorului sunt dominate de același spectacol al distrugerii și al crimei. Anesteziată de tiranie și sedusă de naționalismul primitiv, națiunea rusă, în majoritatea ei, alege să sprijine regimul care are ca obiectiv asumat reconstituirea unui imperiu niciodată defunct cu adevărat.

Atacurile din aceste zile, ca și declarațiile oficialilor ruși, clarifică și statutul unei posibile păci pe care Rusia ar fi pregătită să o încheie. O asemenea pace ar însemna nu doar dezmembrarea Ucrainei, ci și evacuarea prezenței occidentale din spațiul central și est-european. Pentru Federația Rusă, țările noastre sunt spațiul vital pe care îl reclamă în numele garanțiilor de securitate. Imperiul intern are nevoie de un imperiu extern, ca și în vremea sovietică.

Războiul pe care Rusia îl duce în Ucraina este, în această lectură hrănită de paranoia oficială, un război de apărare al granițelor amenințate de avansul Vestului global. Despotismul de la Kremlin este pe cale să pună în scenă o nouă potemkiniadă electorală. Președinția pe viață a lui Vladimir Putin este o realitate pregătită meticolos. Mobilizării militare îi corespunde acest nou totalitarism. Rusia este o vastă cazarmă peste care tronează imaginea părintelui venerat.

Stalinizarea este expresia acestei tragice derive colective.

Pacea rusă, în condițiile dictate de tirania moscovită, ar echivala cu acceptarea unui nou jug sovietic. Imperialismul este patologia politică cu care națiunea rusă

în proporții de masă, pare să se identifice. Actele criminale din Ucraina sunt transcrierea unei viziuni despre lume, asumată de un întreg popor. Tăcerea și lașitatea sufocă Rusia: agresiunea este singurul mod de a fi al statului condus de Putin.

Vocilor perfide ce predică pacea rușinoasă avem datoria de a le contrapune luciditatea și patriotismul. Existența libertății în Europa centrală și de est este posibilă doar prin îndiguirea Rusiei. Pacea poate fi, prin consecințele ei abjecte, mai teribilă decât războiul însuși. Rezistența înseamnă asumarea curajului duratei.

Anul 2023 a fost un al războiului, iar lecția sa este cât se poate de limpede. **Păcile născute din barbarie nu sunt păci, ci doar recompensări ale agresorului.** Uneori doar rezistența militară poate pregăti pacea ce va veni. Capitulara rămâne capitulare, oricât de elaborat ar fi travestiul diplomatic imaginat spre a ascunde lașitatea colectivă. Anii ce vin vor fi ani de încercări. Să ne pregătim pentru ei, animați de energia lucidității și având în inimi flacăra libertății, căci viitorul nostru este cel pe care alegem să îl clădim.

<https://www.contributors.ro/2023-un-an-al-razboiului/>

Recenzii SAGA

Ozias Marcovici - SPIES & ESPIONAGE NETWORKS IN WWII (UNSEEN WAR HEROES)

PREFATA la cartea de spionaj (în Engleză)

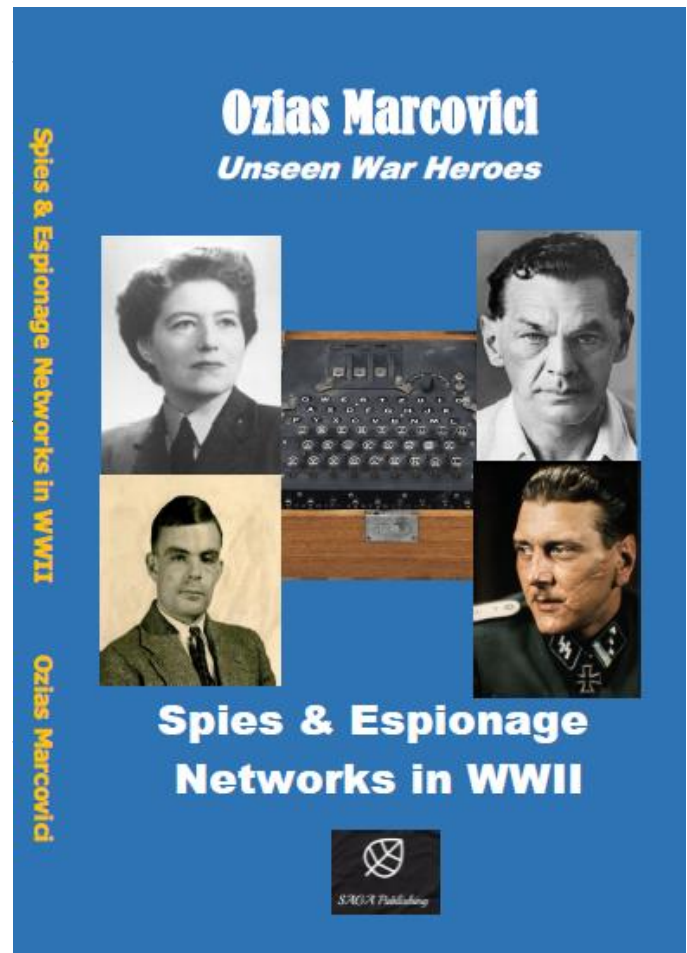
"Timeo Danaos et dona ferentes." (Mă tem de greci chiar și atunci când aduc daruri).

(Virgil, Eneida)

Citatul de mai sus aparține poetului roman antic Publius Vergilius Maro, care a trăit în secolul I î.Hr. și care este autorul epopeii clasice latine care relatează aventurile lui Enea după războiul troian. Cuvintele sale se referă la legenda Calului Troian. Deși lumea antică, în special antichitatea greacă și romană, nu ducea lipsă de povești de spionaj, legenda Calului Troian este probabil cea mai cunoscută dintre toate. Prin urmare, ori de câte ori un agent sau o rețea de spionaj se infiltrează în tabăra inamicului, ne aduce automat în minte această fascinantă - și mereu actuală - alegorie. Nevoia de a afla ce se întâmplă în spatele liniilor inamice a dus la îmbunătățirea continuă a colectării, transmiterii și prelucrării informațiilor, ajungându-se la performanțe incredibile în zilele noastre. Arta spionajului modern se bazează pe cele mai recente cuceriri ale științei și tehnologiei. Un important pas înainte a fost cea de-a patra etapă a revoluției industriale, revoluția digitală pe care generația actuală o trăiește din plin. Activitatea desfășurată de serviciile de informații din întreaga lume, mai ales în epoca modernă, amintește de vechea și cinica zicală conform căreia prietenul de azi poate deveni cu ușurință inamicul de mâine. Acest lucru este valabil ca regulă generală,

deși motivele, obiectivele și interesele superputerilor actuale (Statele Unite, China, Federația Rusă, India) pot fi extrem de diferite și variază în funcție de nevoile lor permanente. Vechea legendă a calului troian este atât o ilustrare perfectă a mijloacelor care servesc scopului, cât și o poveste de avertizare. Povestea povestește cum zece ani de asediu și lupte sângeroase între greci și troieni au putut lua sfârșit doar prin viclenie, prin prezentarea unui cal de lemn drept cadou troienilor asediați, în care cei mai buni războinici greci au fost ascunși, în stil comando, așteptând să fie trași prin porțile orașului. În întunericul nopții, aceștia deschid larg porțile Troiei, permițându-le luptătorilor greci să invadeze și să cucerească orașul. Cu tot creditul serios acordat Iliadei lui Homer timp de două milenii, locația Troiei antice, pe care acesta a plasat-o undeva în jurul canalului Hellespont, între Asia Mică și Europa, în epopeea sa, a rămas un imens mister timp de secole. Apoi, în 1870, un om de o mare tenacitate și forță de voință, arheologul german Heinrich Schliemann, a dezgropat mai multe orașe antice suprapuse, și totul a indicat aceste așezări și cetăți, distruse brutal de sabie și foc, ca fiind candidate foarte probabile la titlul de cel mai faimos oraș al antichității timpurii. Alți experți aveau să confirme acest lucru în anii următori. Este uimitor cum de a rămas vie înșelăciunea calului în istoria omenirii atât de mult timp. Războiul troian a fost purtat la sfârșitul secolului al XII-lea î.Hr.!

Scopul meu în această carte este de a face o incursiune în această lume obscură a înșelăciunii, a riscului și a pericolului. Mă voi concentra mai ales asupra operațiunilor de spionaj care au ieșit la iveală în urma celui de-al Doilea Război Mondial și în anii Războiului Rece. Sunt portretizate atât persoane curajoase, cât și rețele profesionale

cartea mea cu vechiul principiu "doamnele mai întâi".

Sper că multe dintre dezvăluirile, așa cum sunt descrise în paginile acestei cărți, îi vor surprinde chiar și pe cititorii mai avizați.

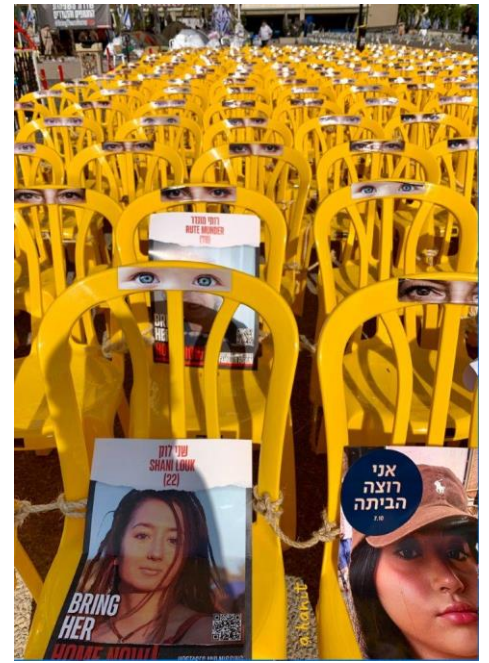
NOTĂ

Cultura și artele sunt pretutindeni. Muzeu, cărți noi, idei, poeme ... totul trăiește și evoluează. Nu ratați oaza intelectuală și mentală oferită zi de zi de JURNALUL ISRAELIAN . Ajuțați cu donații pentru <https://www.jurnal-israelian.com/>

Vă mulțumim,

Editura SAGA – gadrian40@gmail.com

Anat Hanit – Fotografie de război

O vizită la Dozza (17 km de Bologna)

ADRIAN GRAUENFELS

Cum arde Canada

ziua în care ...

O zi de marți înnoirată calm.
Palatul este închis.
Nimic nu strălucește.
Urcăm treptele
Apa cade de obicei în jos.
Ne învârtim în jurul bazinului circular, se cat
Facem un picnic cu mezelurile noastre non casher
În spatele unui gard viu, și ascundem resturile tot acolo
de ploaia din seara asta și de serviciul de mâine
Nu mă simt ca un rege leneș
Nu mă simt ca un sclav în vacanță.
Nu mă simt iubit ne așezăm să fumezi
Lângă un canal puțin adânc care în orice altă zi
ar fi putut părea un fluviu
Două linii drepte care duc spre nicăieri
Înconjurat de două linii drepte de plop
care și ele duc nicăieri...

Stăm între plop și o bancă
Privind cum apa nu reflectă nimic,
Lăsăm cei câțiva pești
Să fie văzuți ori de câte ori ies din mâl
La jumătatea drumului dintre inimă și tranșee
Nimic nu e vast și nici dragoste nu e
Doar un gând trimis la mii de ani lumină.
Dar după ce am frânat cu scrâșnet
până la fundul văii Alberta

ne-am dat seama de panta pe care va trebui să o urcăm
și era noapte, tu pe spatele bicicletei mele
trecusem pe lângă locul care a ars - localnicii
suficient de înstăriți pentru a continua să se invite la
un fel de
banchet, punând lumânări și farfurii, în cenușa de
dincolo de acoperișuri - așa că ai spus să mergem acasă,
dar uite
dealul pe care am coborât e la fel de abrupt ca și cel
care urmează ascuns de fumul gros din fața noastră.

Ce i-au făcut lui Spartacus

I-au pus un acoperiș deasupra capului.
Fiecare țiglă era o felie de lut așezată pe o
coapsă și îndoită până când se usca în soare
așa că marginea acoperișului avea un aspect rupt,
ca și cum o tânără gazelă a păscut din liziera pădurii
rumegând zarea. au făcut și o groapă de gunoi pentru
faianța ieftină a cerului.
De-a lungul streșinii, arcadele în șir
semănau cu intrările de la Colosseum
în care ar putea apărea un leu, sau un gladiator cu o armură
de doi metri și jumătate,
sau o ființă de 1.8 metri cu fața pictată a unei doamne
romane simandicoase.
Albinele nu s-ar fi instalat în acele nișe concave,
deasupra camerelor noastre,
nici păsările nu ar roi. Cum poate un tânăr sclav
să plătească camera și masa cu o centură,
cu peria de păr, cu două săbii scurte.
Ei pun un acoperiș deasupra capului, împotriva
fulgerelor, și excremente - fără jenă, e un material
abundent și durabil.
Fac gesturi străine, nici cuvinte familiale nu au...
și sub acel acoperiș l-au bătut lung cu niște săbii tocite
care dor cel mai tare.

Model dorind să doarmă

Era un loc uman. De o parte și de alta
femei și bărbați tineri țineau în mâini lucruri făcute
de om, inventate pentru viață.
Unii căscau

---

prin intermediul gurilor deschise,
cerând o o dihnă separată și singulară
mult mai puțin încordată decât precizia oricărei flori
captate de pânza lacomă.

Nu existau flori; fiecare buchet era aranjat
pentru a completa obiectul picturilor.
Se înțelegea că morții nu se mai puteau apleca deasupra
chitarelor sau a cărților, sau să-și întoarcă capul și să
vorbească, sau să-și plece capul pentru a plânge.
Eram printre cei lucizi și răbdători care ne mișcam,
la semnalele șefului, prin sălile largi înșesate cu
șevalete goale din lemn ornamentat,
într-o cameră de culoare roșie care adăpostea
singurul pat și o fereastră, de unde priveam în
depărtare, încetoșat
ca și cum ni s-ar fi făcut două desene simultan

Cum Israelul a luat calea spre iad

A fost o călătorie lungă și dificilă.
Obosit de amestecul de minciuni și sabotaje
Nu te poți încrede în instincte
După alegeri, nu-ți vine să crezi că iar ai pierdut
ai fost înșelat, manipulat statistic
Procesul este complicat și pervers
Dezamăgit, nu există nici un cuvânt de spus
doar un rânjet trist.
Nimic nu s-a schimbat.

La ce să te mai aștepți?
Acesta este deja un iad, pavat cu sângele și speranța ta.
Ai prefera să te întorci în pântecul mamei, e mai cald.
Fie ca sufletele nesăbuite să fie mistuite.

Chiar și așa, doresc ca toată lumea să voteze.
Votați pentru un iad alternativ, pentru rațiune și casă.
luați parte la construcția infernului nostru viu.

Multe suflete tinere sunt recrutate
Alții se ascund după perdele
Votați! Meritați o soartă, nu războaie
Trebuie să continuăm să umblăm în întuneric,
să căutăm focul iadului și să transmitem urmașilor o
primăvară improbabilă
și poate și un răsărit de soare.

Amoralul amor

Când un bărbat ridică vocea
ea zice că e dragoste, și că dragostea uneori devine furie.
Femeia e gata să iubească un bărbat cu mâinile reci
care uneori o atinge, vorbindu-i de D-zeu
Mulți, se roagă după ce te jignesc.
Scuzele lor par femeii a fi dragoste
și ele iubesc pe cei care își cer scuze...

Le place să ierte, pentru că ele sunt zeițe
Ele te iartă pentru că nu se pot ierta pe ele însăși

"Probabil are un demon bun în ea", spun bătrânii
tribului

De fapt, femeia e un fluviu care cară totul la suprafață,
bănci și insulte, pirații sufletului ei, scrisori nedeschise,
mângâieri pentru înecați...

Ani după ce a fost jignită, femeia nu va vorbi despre acel
bărbat violent

bădăran, ignorant... nu va recunoaște indecența
dragostei lor

Toți bărbații mei au fost frumoși, slabi, sportivi, spune
și mă iubeau când eram
slabă, cu părul scurt, cu obraji roz, prostuță, în mini,
nudă, moartă...

Poem japonez

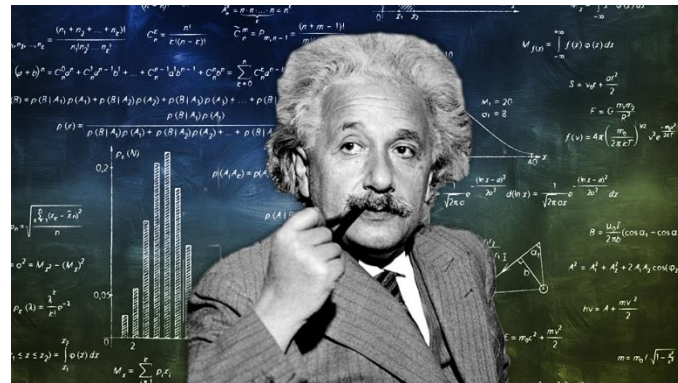
perdele - paravane simple, sadic monoton
plictisul nenumeratelor candelă - lampioane
afară ramuri și flori și flori și flori
pomi cu flori, fluorescență, fluorescența
zgomotul oglinzilor fără imagini
imagini fără fețe, sau toate la fel
și brusc ...geamătul unui ceainic spart

trupul e altceva
fosilizat, albit de apa fântânilor Zen
de dorința de a modifica zenul
sub cerul albastru impecabil
blue
Zen și trup, incompatibile mișcări lente
pe pietrișul lent

și apoi nemișcare.
nu pot fi un sfînx
nu pot iubi
am nevoie de cineva
ca mine

Alegeti ce vi se potriveste mai bine din "Jurnalele de călătorie ale lui Albert Einstein", mici capsule de lumină revelată:

Albert, cugetări, idei, Dzeul personal

Între octombrie 1922 și martie 1923, **Albert Einstein** împreună cu soția lui de la acea vreme, **Elsa Einstein**, a făcut o călătorie în Extremul Orient și în Orientul Mijlociu, regiuni pe care marele savant nu le mai vizitase înainte. Lungul itinerar urmat de acesta a cuprins opriri în Hong Kong și în Singapore, două scurte șederi în China, un turneu de prelegeri de șase săptămâni în Japonia, o vizită de 12 zile în Palestina și o alta de trei săptămâni în Spania. Pe baza jurnalului ținut de Einstein în cursul acestei călătorii s-au scos o mulțime de lucrări dar și un preambul la scenariul unui film de lung metraj.

Însemnările telegrafice făcute de celebrul fizician conțin reflecții despre știință, filosofie, artă și politică, dar și impresii proaspete și considerații mai ample cu privire la evenimente precum o serată organizată de împărăteasa Japoniei, o audiență la regele Spaniei și diverse întâlniri cu alți colegi și oameni politici proeminenți. Ele cuprind de asemenea pasaje care dezvăluie ideile autorului despre membrii diverselor națiuni și părerile lui referitoare la rase. Cu siguranță ne vom reconsidera impresia noastră față de acest mare spirit al umanității citind cu atenție și meditănd la cuvintele rostite de el.

"Nu am ajuns la înțelegerea legilor fundamentale ale universului prin intermediul minții mele raționale."

"În ceea ce privește materia, ne-am înșelat cu toții. Ceea ce am numit materie este energie, a cărei vibrație a fost coborâtă în așa fel încât să fie perceptibilă pentru simțuri. Materia este spiritul redus la punctul de vizibilitate. Nu există materie."

"Timpul și spațiul nu sunt condiții în care trăim, ci moduri prin care gândim. Conceptele fizice sunt creații libere ale minții umane și nu sunt, oricât ar părea, determinate de lumea exterioară."

"Timpul nu există - noi l-am inventat. Timpul este ceea ce spune ceasul. Distincția dintre trecut, prezent și viitor este doar o iluzie încăpățanată și persistentă."
"Mă gândesc de 99 de ori și nu găsesc nimic. Mă opresc din gândit, înot în tăcere, iar adevărul vine la mine."

"Intelectul are puțin de făcut pe drumul spre descoperire. Se produce un salt în conștiință, numiți-o intuiție sau cum vreți, soluția vine la voi și nu știți cum sau de ce."

"O ființă umană se trăiește pe sine, gândurile și sentimentele sale ca pe ceva separat de restul, un fel de iluzie optică a conștiinței. Această iluzie este un fel de închisoare pentru noi, limitându-ne la dorințele noastre personale și la afecțiunea pentru câteva persoane mai apropiate de noi. Sarcina noastră trebuie să fie aceea de a ne elibera din această închisoare prin lărgirea cercului nostru de compasiune pentru a cuprinde toate creaturile vii și întreaga natură în frumusețea ei."

"Separarea noastră unii de alții este o iluzie optică."

"Când ceva vibrează, electronii din întregul univers rezonază cu el. Totul este conectat. Cea mai mare tragedie a existenței umane este iluzia separării."

"Realitatea este doar o iluzie, deși una foarte persistentă."

"Suntem suflete îmbrăcate în veșminte biochimice sacre, iar corpurile noastre sunt instrumentele prin care sufletele noastre își cântă muzica."

"Când examinezi viețile celor mai influenți oameni care au pășit vreodată printre noi, descoperi un fir care îi străbate pe toți. Ei au fost aliniați mai întâi cu natura lor spirituală și abia apoi cu sinele lor fizic."

"Adevărata valoare a unei ființe umane poate fi găsită în măsura în care a atins eliberarea de sine."

"Anticii știau ceva, ceea ce noi se pare că am uitat."

"Cu cât învăț mai multe despre fizică, cu atât mai mult sunt atras de metafizică."

"Un lucru am învățat într-o viață îndelungată: că toată știința noastră, măsurată în raport cu realitatea, este primitivă și copilăroasă. Încă nu cunoaștem

nici măcar o miime de procent din ceea ce ne-a dezvăluit natura. Este foarte posibil ca în spatele percepției simțurilor noastre să se ascundă lumi de care noi nu suntem conștienți."

"Eu nu sunt ateu. Problema implicată este prea vastă pentru mințile noastre limitate. Ne aflăm în poziția unui copil mic care intră într-o bibliotecă imensă, plină de cărți în multe limbi. Copilul știe că cineva trebuie să fi scris acele cărți."

"Ideea comună că sunt ateu se bazează pe o mare greșeală. Oricine interpretează astfel teoriile mele științifice, nu le-a înțeles." "Totul este determinat, fiecare început și sfârșit, de forțe asupra cărora nu avem control. Este determinat atât pentru insectă, cât și pentru stea. Ființe umane, legume sau praf cosmic, cu toții dansăm pe o melodie misterioasă, intonată în depărtare de un cimpoi invizibil."

"Religia viitorului va fi o religie cosmică. Ea va transcende un Dumnezeu personal și va evita dogmele și teologia."

"Energia nu poate fi creată sau distrusă, ea poate fi doar schimbată dintr-o formă în alta."

"Totul este energie și asta este tot ce există. Potrivește frecvența realității pe care o dorești și nu vei putea decât să obții acea realitate. Nu poate fi altfel. Aceasta nu este filozofie. Aceasta este fizică."

"Sunt fericit pentru că nu vreau nimic de la nimeni. Nu-mi pasă de bani. Decorațiile, titlurile sau distincțiile nu înseamnă nimic pentru mine. Nu tânjesc după laude. Nu revendic merite pentru nimic. Un om fericit este prea mulțumit de prezent pentru a se gândi prea mult la viitor."

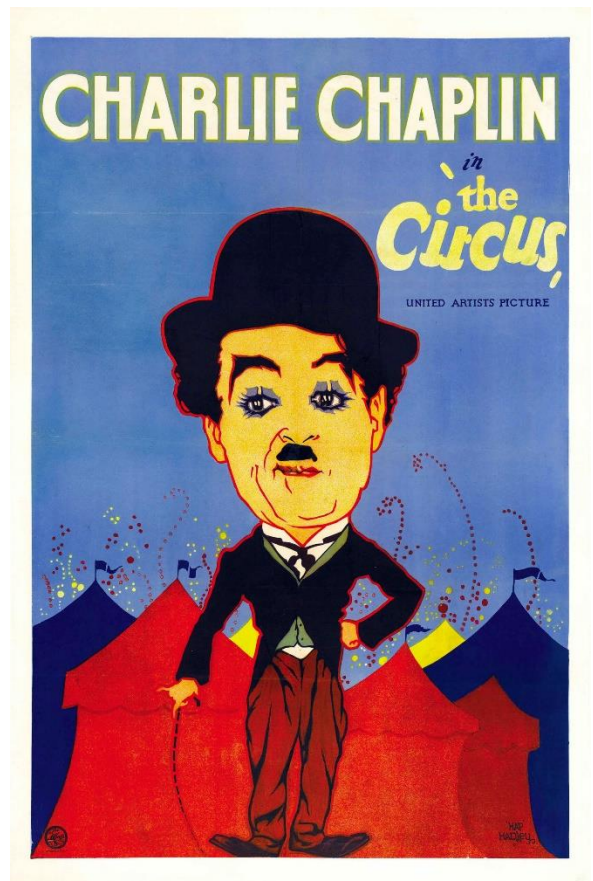
Albert Einstein

Anat Hanit

Home

POSTERS (Dali and Charlie)

O încercare de (re)interpretare a lui Urmuz (în „Puțină metafizică și astronomie”)

Motto

„În adevăr, cine a putut mai întâi obliga materia și forța cosmică să fie ceva, când ele însele, la rândul lor, desființându-se, dându-și demisia, ar putea oricând obliga pe acel „cine” să nu fie „nimic”?!...” Urmuz

În limba română neaoșă, spunem că „lumea e cu fundu - n sus”, ba chiar că e cu „c--- - n sus”, nu-i așa? E năduf în astfel de afirmații, exprimate atât de plastic, pe românește. În engleză se spune cam același lucru cu o ușoară detașare, există chiar o expresie care denotă dezordinea și confuzia: „Topsy-Turvy”.

Martor îi e Dumnezeu, Urmuz a încercat să găsească sens în rotația gratuită a astrelor, ce par doar să se afle în treabă... Poate că el încearcă să găsească un răspuns la „încâlcelile” universului, ce nu pot fi lămurite doar de către o minte omenească, ce uneori se învârte, și ea, în gol. Alteori se crede atotștiutoare, dorind să găsească răspunsul unic, înțelegerea ultimă a forței primordiale, ce guvernează toate celele, incluzând astrele. Când colo, chiar și stelele par să fie influențate de însăși lumea noastră. Referirile sunt multiple și merg de la facerea lumii și paralela cu institutul „Maternitatea cerească” cu lapte contrafăcut cu apă gazoasă de lăptărelele Căii-lactee”, până la „interese meschine, egoiste”, după care și corpii cerești par să se învârtă, inspirați de exemplul pământenilor.

Urmuz observă că stelele se rotesc „numai din propriul lor gust, [...] în mod cu totul

dezinteresat, fără nici o intenție cât de mică de procopseală pe setea mulțimilor și a distanțelor mari, fără rost și necesitate. Parcă ar fi chiar puțin comic să te învârtești în veci de veci gratuit și numai pentru a te vedea alții... ”. Păi nu așa ne învârtim și noi, cam „fără rost și necesitate”? Îmi pare că și stelele au împrumutat din iraționalitatea noastră, ea însăși de dimensiuni astrale. Să găsești sens în lumea de azi?... când chiar Bunul Dumnezeu e confuzat, când nici El nu mai face față încercărilor la care Îl supunem... Când chiar și corpii cerești, creați chiar de El, par să fie inspirați de aflarea noastră în treabă, ca și de învârtirea de pomană, în cerc?...

În aceste condiții mai avem îndrăzneala să ne erijăm în atotștiutori, ce caută să explice însăși facerea lumii? Să credem cu convingere că nu există decât un adevăr, al Big Bang-ului, ce a creat toată materia universului?

Și cum rămâne cu „La început a fost Cuvântul”? Sau poate, confuzând îndeajuns legile firii se ajunge la concluzia că „materia și forța cosmică” „la rândul lor, desființându-se, dându-și demisia, ar putea oricând obliga pe acel „cine” să nu fie „nimic”?!...”

Mă tem că azi avem tot atâta nevoie de „Puțină metafizică și astronomie” ca acum un secol, când a fost scrisă. O încercare de rescriere sau (re)interpretare a uimirii urmuziene aplicate lumii de azi, lasă și alte întrebări nelămurite. Mai mult ca oricând, proiectăm gândirea noastră, dar și limitările ei, împrumutând o parte din confuziile noastre universului. Poate e încă mai adevărat azi, când lucrurile par să se tot încâlcească, în loc să se clarifice. Nu cumva

pornim de la haosul interior, de la dilemele și nedumeririle noastre, iar apoi mai avem și aroganța să spunem că le știm pe toate?...

În aceste condiții, mă întreb, de unde să vină speranța?

Să ne rugăm să rămânem mici și neînsemnați, astfel încât acțiunile noastre să nici nu conteze? Să sperăm că ne vom înțelepți încât să îmbinăm atât prudența, cât și smerenia, înțelegând că suntem doar o mică parte a acestui univers? Să sperăm că există undeva, acolo sus, nu doar ceva mai mare decât vom fi noi vreodată, ci și o magie, un mister, o „corolă de minuni a lumii” ce va rămâne în veci nedeslușită?...

Găsesc că există chiar o doză de umor urmuzian în contrastul dintre umanele noastre limitări și disproporționatele noastre ambiții de a explica lucruri ce conduc însă doar la „multiplicitate, încâlceală și contradicție”. Și apoi mai e o curiozitate legată de firea oamenilor, ce pretind că înțeleg viața stelelor, precum și rostul universului, deși se împiedică la fiecare pas în lumea lor de zi cu zi. Să fie aceasta o cauză sau o manifestare a așa numitului „Topsy – Turvy”?

La celebrarea lui Urmuz la 140 de ani de la naștere și 100 de ani de la moarte, lucrurile par să fie așa cum ni le-a descris un secol în urmă, iar efectele sunt „din nenorocire [...] îndrăcit de multiple și de încâlcite”. Nu doar la figurat, ci chiar la propriu. Entropia, sau starea de dezordine, să fie la ea acasă? Să fie oare o anticipare a dezintegrării lumii noastre, așa cum o știam?

Și apoi, vorba lui Urmuz, oare ce se întâmplă cu făuritorul universului, la apusul Lui, la „demisia” Sa? Oare e posibil ca acel „Cine”,

să devină „nimic”? Mă întreb ce vom mai fi noi atunci? Fără acel Cineva, vom mai fi noi ceva?

Milena Munteanu Toronto, Canada

Arta Ceramică

Petale elegante, evantaie festonate și texturi asemănătoare semințelor acoperă sculpturile capricioase din ceramică ale lui Kaori Kurihara. Ea încorporează detalii botanice delicate cu forme excentrice, îmbinând realismul cu ficțiunea. "Încerc să asociez plantele imaginare cu un sentiment mai realist, așa că observ mai conștient mediul în care cresc", spune Kurihara pentru siteul Colossal. De asemenea, ea cultivă diferite tipuri de plante din semințe pentru a observa și înregistra detaliile pe măsură ce acestea cresc. "Scopul este de a crea ceva care să pară mai viu și mai apropiat de viață", să vizionăm deci...

Să comparăm două culturi

EUROPA

Japonia

Otto Skorzeny și Mossadul: Operațiunea Damocles

Autor - Ozias Marcovici

Pare de neconceput ca un ofițer al Waffen-SS să se transforme într-un agent secret al armatei israeliene de informații israeliene, dar acest parteneriat improbabil a fost de fapt pus la cale în septembrie 1962. În scopul de a înțelege mai bine de ce Mossadul era interesat de Otto Skorzeny, și nu în sensul rău, o mică incursiune în atmosfera politică a lumii în general, și a Orientului Mijlociu în în special, este necesară. În anii '50 și '60, după împărțirea sferelor de influență în națiuni occidentale conduse de Statele Unite și blocul estic controlat de Uniunea Sovietică Uniunea Sovietică, un Război Rece global se desfășura cu toată viteza. Oricât de "rece" ar fi fost războiul, în octombrie 1962 s-a atins aproape punctul de fierbere când sovieticii au adus rachete nucleare în Cuba, la 150 km de de țărmul american. Criza rachetelor cubaneze a fost precedată de alte tensiuni și indirecte conflicte indirecte între cele două superputeri, cel mai periculos fiind Războiul din Coreea (1950-1953), Revoluția ungară antisovietică din 1956, Criza de la Suez din același an și Războiul de șase zile din 1967 dintre Israel și vecinii săi arabi, Egipt, Siria și Iordania. În 1968, a avut loc revoluția Primăvara de la Praga, condusă de liderul comunist cehoslovac Alexander Dubcek, care preconiza un fel de socialism "cu față umană" și un grad mai mare de liberalism, a fost reprimată brutal prin intervenția armată a țărilor Pactului de la Varșovia (cu excepția României), conduse de Uniunea Sovietică.

Conducătorul naționalist al Egiptului, Gamal Abdel Nasser, care a provocat o criză internațională în 1956 prin naționalizarea Canalului Suez, creștea masiv producția de rachete și de alte arme moderne pentru armata egipteană, o evoluție care nu putea trece neobservată de către serviciile secrete israeliene. În acei ani, Egiptul era cel mai important stat din Liga Arabă și principala voce din lumea arabă. Îngrijorarea israelienilor s-a accentuat atunci când au aflat că mulți cercetători germani care lucraseră pentru naziști erau implicați în proiectul rachetelor egiptene. Ei au acordat o atenție deosebită prezenței în Egipt a lui Heinz Krug, un om de știință german și unul dintre veteranii de la Peenemünde, unde lucrase sub conducerea lui Wernher von Braun. În semn de recunoaștere a meritelor sale, von Braun l-a invitat pe Krug să i se alăture în Statele Unite la diverse proiecte NASA. Respingând oferta lui von Braun, Krug a preferat să meargă la afacerea egipteană de rachete. Israelienii aveau două opțiuni: fie să elimine amenințarea egipteană pe cale militară, fie să pună capăt implicării oamenilor de știință germani în programul de înarmare al Egiptului. Aceasta din urmă, opțiune mai pragmatică, a prevalat. Omul capabil să dea o mână de ajutor a fost Otto Skorzeny, care putea accesa cu ușurință colonia germană din Egipt. În exilul său spaniol, Skorzeny rămăsese același om de dreapta care a susținut atât regimul lui Franco din Spania, cât și pe Juan Peron din Argentina.

Este încă un secret îngropat în arhive unde și cum s-a produs primul declic de iubire reciprocă între Mossadul și Skorzeny a avut loc, deși locul trebuie să fi fost Portugalia.

Skorzeny a acceptat propunerea, dar a cerut o favoare în schimb.

Deși fusese achitat de către Curtea Internațională de Justiție de la Nürnberg, el încă mai deținea un loc de onoare pe lista neagră a fostului deținut al lagărului morții și faimos vânător de naziști, arhitectul și omul de știință **Simon Wiesenthal**, șeful Centrului de documentare istorică evreiască din Austria. Wiesenthal a reușit să aducă în fața justiției un număr destul de mare de criminali naziști (1000-1300, în funcție de sursă), și avea dovezi incriminatoare despre colonelul SS Otto Skorzeny. Teama lui Skorzeny de a fi adus în fața justiției era de înțeles, de unde și compromisul său cu agenții Mossad: el a fost recrutat cu condiția ca numele său să fie șters de pe lista lui Wiesenthal. Odată ce a primit asigurările necesare, cooperarea cu israelienii a putut începe. Skorzeny a înțeles bine îngrijorarea Israelului, deoarece rachetele egiptene transportau o încărcătură de deșeuri radioactive (de unde și numele de poreclă de

bombe murdare), și puteau fi aplicate și focoase chimice și biologice. Mossadului a recurs la metode de intimidare treptată a germanilor care lucrau pentru Egipt. Poșta, colete poștale, scrisori și apeluri telefonice anonime au fost primul pas, urmate de scrisori-bombă, care au provocat răni mai mult sau mai puțin grave și chiar moartea. Această metodă a dat efectul scontat, generând o stare de teamă și neliniște.

Deși nu a fost singurul fost om de știință nazist care a lucrat pentru Egipt, Heinz Krug a fost un țintă specială. El alesese Egiptul în loc să lucreze pentru programul spațial american, iar compania lui din Germania era un furnizor de echipamente și tehnologii militare avansate pentru Egipt, de unde și frecvențele sale navete între Munchen și Cairo.

În ciuda numeroaselor avertismente, inclusiv telefoane de amenințare, Krug și-a continuat activitatea. În ultimă instanță, s-a decis eliminarea fizică a lui Krug

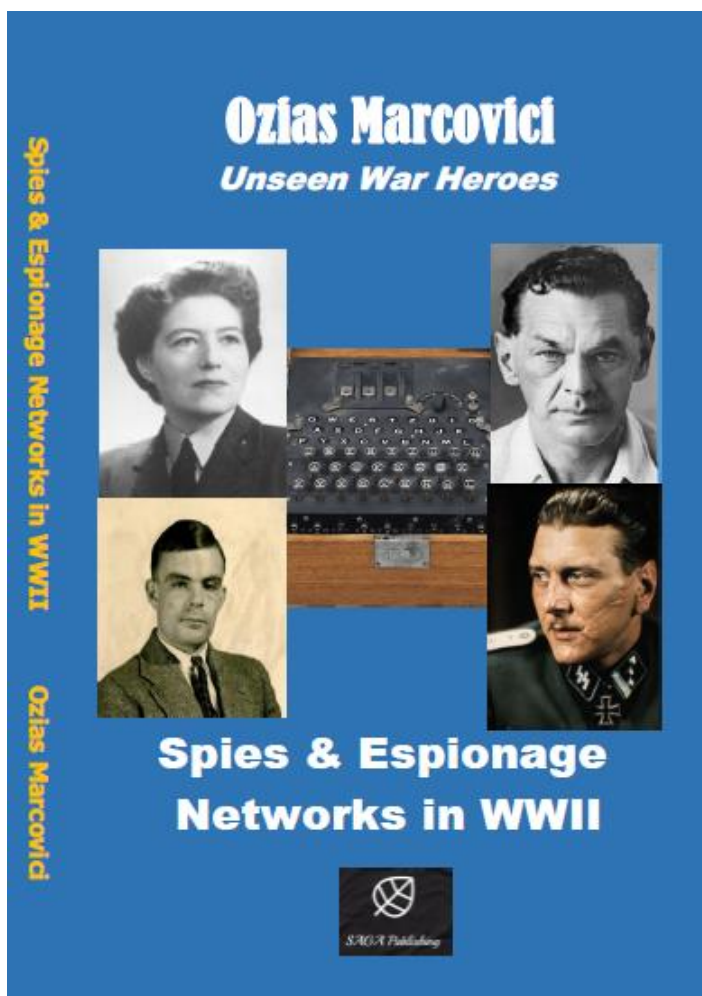
și cel mai potrivit pentru a o face a fost Skorzeny. La 11 septembrie 1962, Heinz Krug a părăsit biroul său din München și a dispărut pur și simplu. Se întâlnise cu Skorzeny la biroul său, iar cei doi au plecat la o plimbare cu mașina, în timp ce trei agenți Mossad îl urmăreau din altă mașină. Krug a fost împușcat de Skorzeny într-un loc izolat și împădurit din apropierea Munchenului.

Alte surse susțin că Krug ar fi fost răpit de agenți Mossad, adus în Israel, interogat și apoi executat. Această operațiune, împreună cu presiunile diplomatice, i-a determinat pe cercetătorii germani, ingineri și tehnicieni germani să părăsească Egiptul până la sfârșitul anului 1963. Construcția egipteană

de rachete a fost abandonat, lăsând loc Uniunii Sovietice să ocupe această nișă politico-militară, și să furnizeze Egiptului rachete Scud.

Sursa – *Unseen War Heroes* (ed. SAGA)

Chestii locale cu Alfred Poplingher

Când se vrea bine iese și rău.

(Din opiniile unui citadin nemulțumit)

De-un timp încoace schimbări au apărut în spațiul urban care mă înconjoară. Și nu-s pe placul meu. Responsabilii le-au găsit și-un nume- “ Reînnoire urbană “.

La zgomotul sirenelor de ambulanțe cu care oare cum cu greu m-am obișnuit, s-au adăugat duduitul sîcîietor al utilajelor grele care sfărîmă și răscolesc terenul stîncos al Carmelului . La asta se mi se alătură praful care mînjește geamurile și acoperă pardoselile. Soluția parțială și de loc binevenită – geamuri închise mai toată ziua.

Și asta n-ar fi totul.... Priveliștea magnifică de pe balcon, de care am fost privilegiat ani de zile , începe să se estompeze. Clădirile de două și trei etaje, verdeța, arborii care le înconjurau, totul face treptat locul blocurilor de 6, 7 și chiar 8 etaje, din care locatarii-și vor vedea fără voie doar vecinii blocurilor de alături și nu vederile pe care topografia Carmelului cu generozitate le oferea locuitorilor.

Spre marea mea parțială satisfacție și sper că nu trecătoare, marea, micul golf al Atlitului și în depărtate siluetele turnurilor stației de energie electrică din Cezarea și ale blocurilor înalte din Or-Akiva înca sunt vizibile cu mărinimie.

1. "VINGT ANS APRÉS", SAU "TOPIREA DE DOR" DIN ISPIRESCU

...trecuseră mai mult de douăzeci de ani de când plecasem a doua oară din România. Prima dată era în 1970. Stăniloae îmi făcuse rost de o bursă internațională, schimb de studenți, la Evanston, Chicago, apoi Princeton. Aveam 20 și ceva de ani și toate bibliotecile lumii deschise! În '73 trebuia să mă întorc acasă, sau opțiunea de a fi deportat. Am luat-o frumușel, frumușel de-a lungul Americii cu vestitul autobuz "Greyhound" până la Detroit, apoi am trecut podul "Ambassador Bridge" și iată-mă în Canada, la Windsor, cu o valiză plină de manuscrise, un rucsac în spate și o inimă plină de vise și...vă mai aduceți aminte unde erați pe la 20 și ceva de ani? Într-o carte nepublicată "Țara Norilor spre Apus" povestesc exact unde mă aflam! Așteptam autobuzul spre Kitchener, Ontario, un nume care nu-mi spunea nimic, spre o destinație ca "preacher and teacher", fără rude, prieteni, sau cel puțin cunoștințe și, mai ales, sub semnul astrologic al...împrumuturilor pe baza magnificului servici de..."teacher and preacher" în Canada. Man! Zi și tu dacă nu era grozav (de la groaznic!) și hilar în același timp: Columb descoperise America și eu porneam cu capul descoperit să descopăr Canada, de parcă aș fi plecat de la Valea Uzului până la Tg.Ocna, sau Agiud?! Acum mi-ar fi frică de nebunia lui Mitrel de atunci.

Era o zi de iunie, fantastică, fără ploaie, fără vânt, doar eu cu crengile la pământ! Fiind aproape singur pe peronul autogării m-am adresat norilor: "Da' voi spre unde mergeți Norilor spre Apus?" Ca o revelație, o lumină

se năpusti asupra mea și când am deschis ochii am văzut glas de nour că-mi răspunde.

La Valea Uzului, în stânga e munte, la dreapta altul, dar aici, pentru prima dată în viața mea nu văzusem așa ceva. Din toate părțile erai înconjurat de orizonturi flămânde de alte orizonturi și nu era nimic în calea lor decât ceruri desfăcându-și pergamentul pe un nemărginit verde care-ți lega cuvântul în uimire. Norii, cum numai vara poți să vezi așa, păreau niște munți plutitori cu creste, văi și vârfuli domoale rotunjite de mările albastre dintre ei. Și norii mi-au grăit: "De astăzi vei fi al nostru!" Un val de flacără răcoritoare îmi năpădi inima furnicându-mă de bucurie: "Sunt al cerului de acum, m-a acceptat să fiu liber ca frații mei nori, sunt al cerului...!"

Au mai trecut vreo douăzeci de ani. Mă căsătorisem, aveam șase copii, eram redactor la "Cuvântul Românesc" și din "preacher and teacher" devenisem preot în toată regula. "Băieții cu ochi albaștri" dădeau telefon "banditului", iar cei din țară, tovarășii milițieni îl avertizau pe Nistor să mă întorc în țară pentru că mi-a expirat buletinul, iar frate-miu, haios, ca mine, le spunea să-și șteargă epiderma cu el.

Au mai trecut aproape 20 de ani și după...Evoluție mă întorceam într-o Românie "liberă", dar după experiențele triste cu odraslele "băieților cu ochi albaștri", la plecarea din țară fiind huiduit de individul care controla pașapoartele și biletele de avion, m-am lecut de "dorul" care nu poate fi tradus în nicio altă limbă.

Din 1990 până în 2023 au mai trecut încă vreo 20 de ani, ba 30, nu? și băiatul mai mare Dr.Thomas Ichim, născut și el în Canada, ca și frații lui, din San Diego, vine

cu o propunere să mergem împreună în România: "Vreau și eu să cunosc țara părinților și bunicilor mei. Numai așa voi putea să mă cunosc pe mine însumi." Ca și în cazul cancerului, am trecut prin cele trei faze ale dorului: negarea lui, târguirea cu el, și în cele din urmă acceptarea sentinței. De ce să vă mint, am încercat cu mine și nu am reușit: Mă topeam de dorul pământului meu și înainte de a deveni pământ, așa ca în Vinerea Mare la prohod, trebuia să trec pe sub insula de flori a epitafului și să sărut, înainte de Înviere, icoana Țării mele însângerață pe cruce!

-2-

- Cum poate să-ți fie dor de ceva ce nu ai cunoscut? Îl întreb pe Thomas, copilul cel mai mare din San Diego, California, născut și el în Canada.

- Eu nu știu ce înțelegi tu prin dor, îmi răspunde scrutându-mă de sus până jos de parcă m-ar fi cântărit, dar pentru mine e ceva care îmi lipsește și vreau să cunosc ce e acea stare vagă, care scapă. Acel indefinit pe care nu-l găsești în cărți, ci îl simți, pre-simți, post-simți, sau cum aș putea să spun mai clar, o chemare a sângelui ca a unui buciom care se aude prin ceață, care nu-ți dă pace, un fel de ciocănit din interior al cojii tale de ou: Hello, anybody home? A fi viu, de când te-ai născut, e mai mult decât a respira, înseamnă a vedea cu toate hemoglobinele tale lumina, amintirea pământului din străfundurile din care îți hrănești nufierii. Înțelegi ce vreau să spun?

Să fiu sincer..., dar mai bine tac. Toți seamănă cu Florica, aromâni cu "tufechea" (pușcă) ascunsă de-a lungul vertebrelor și înclinația spre fumul nostalgic al turlor din poezie, catarge din lemnul și osul de heruvic.

Am ajuns la aeroportul din Toronto în drum spre Zurich și apoi București. Mersul în România după încă 20 și ceva de ani mi se pare ca tunelul subpământean de la Spitalul "Sunnybrook Hospital Cancer Center" la capătul căruia unii vedeau lumina, alții nu. Ai sentimentul de, iar nu știu cum să formulez într-o ecuație cu litere de limbă moartă cu cifre mereu schimbate de Dr. Andrew Smith cu multe necunoscute, ecuații de bucurie cățarate pe umerii altor ecuații, x-uri și iarăși y-uri trufașe, dorință și teamă, de anxietate și izbucniri neprevăzute de liniște și liniștire, pe scurt, este ceva care nu-ți este îngăduit pentru că ți-ai dorit acest lucru atât de mult că ninsul dorului a făcut toate cărările primăverii primejdios de neprevăzute și poți aluneca pe orice, de la privirea unei chelnerițe până la corul bărbătesc al codrilor de la Braniștea Neamțului. Mai ales, din loc în loc, amintirile au înghețat sub frunze sau sentimente moarte fără lumânare că poți aluneca pe o vocală sau scârțâitul de cristal nebotizat al unui pițigoii. Poate această stare de învălmășeală al mersului spre nicăieri și tot felul de nume exotice nu poate fi redată mai poetic decât prin sindromul de aeroport, care te face să te simți la a Doua Venire a tuturor neamurilor, lume piestriță, limbi gâlgâite sau pline de zgârciuri, megafoane aruncând bucăți de trâmbiță sau de gatere feminine, tărăță și rumeguș, reclame de mănăstiri grecești, de Moulin Rouge-uri, piramide sau cepele de cărămidă ale Kremlinului poleite cu aur și alte can-can-uri mesianice cu străluciri slavone. Orice aeroport este o religie sincretistă a Cerului, cu heruvimi, serafimi și altfel de vulturi de metal strălucitor. Porțile Cerului se numesc "gate" și în această hărmălaie apokaliptiană

nu e un singur om, fie el cât s-o da de ateist din East, sau din Vest, like all the rest, să nu vorbescă despre "flight", de "zborul" cutare, când din străni închise muritorilor de rând ies, spilcuiți în uniforme albastre și trolere de pilot sau stewardeză, cei care călătoresc pe deasupra norilor pe drumul reavăn al cețurile albe. Dar ca să ajungi la golful unui "gate" trebuie să te așezi la coada tuturor păcatelor scrise pe pașaport, sau biletul de pe cell phone, greșeli de a fi muritor de rând, pentru că stai cuminte la rând, până îți vine rândul să mărturisești această Religie a Cerului. Aduci cu tine toate boarfele păcatelor și diavoli te judecă până la piele cu bețe magice din coadă de furcă și toate intimitățile îți sunt expuse, cântărite și plătești pentru greutatea faptelor tale până când proaspăt convertit devii un "flight", un zbor cu număr al oștirilor cerești. Deci, repet, până ajungi la magicul "gate" ești purtat prin țarcuri de patrulare care te varsă în alte patrulare de ispășire a timpului până îți vine rău ar zice moralistul cu Augustin, sau Calvin de Buzunar, predestinat să-ți sufli în pașaport lecția despre originea răului și izvorul pârăului. Și te rotești, ca pasărea din povești, până ajungi la tărâmul ce ți s-a scris pe pomelnic. Sosit acolo, fără bagajele despre care cei cu tenul pronunțat se urcau în tramvaiul 23, înainte de Crăciun și cântau despre Adam și Eva care-și plâneau bagajele "cele păcătoasele" pierdute de KLM. Și, nene, te ia o oboseală, un fel de toropeală, de parcă te-ar fi chinuit câteva revelioane, oasele încep să se topească pe la stinghii parcă de prea mult ascultat al lui Johnny Walker și începi să curgi pe lângă porțile somnului într-un dulce delir al lucrurilor văzute și nevăzute, știute și neștiute. Număr oalele orelor mele

și constat că asta va fi a doua noapte nedormită. Simt cum realul își rarefiază țărnițele și pe lângă mine aud fâșâitul covoarelor fermecate, cam așa încep cele 1001 de nopți.

Mai e o oră până la "îmbarcare" și barca lui Air Canada cu 8 sau 10 rânduri, magnifică precum cea a lui Noe, poate fi zărită de pe geam. Deasupra scrie Zurich. Încep să moțai... Oare ce o fi adevărul dacă austeritatea triumphiului s-a catifelat într-o Măgurice atât de trifoiată și împorumbată? Dar ce o fi vrut să zică Thomas că pentru el mersul în România nu este numai o vizită, ci este o cunoaștere nu de turist, ci de pelerin? La Muntele Athos, Muntele Măslinilor, sau la țara sângelui tău, pământul din care se trag unul spre și pe altul părinții, bunicii și străbunicii tăi, până sus în creierul cerului nu poți să mergi ca turist, nu poți vagabonda după bunul plac al agențiilor de voiaj, ci mersul la Țara părinților tăi este rugăciune, pelerinaj, sau partea de sus a dorului care nu mai este cuvânt, sau sunet de tradus, ci cunoaștere, așa cum dragostea este cunoaștere și nu epistemologie, ci epistaminologie, mugurul-duh, fără carnea și pietrele oaselor ca semne de hotar ale muririi. Dacă dorul nu este în esența lui pământ plin de mugurii strămoșilor tăi și duh al lor întru înflorirea Sfântului Duh, dacă dorul nu este căldura Părintelui ca "rug aprins" al Coroanei de Spini, dacă inima lui nu bate în noosferă, înseamnă că avem un ciolan lingvistic ca unicat cu care s-ar putea mândri vestitul muzeu "Grigore Antipa" sau oricare DEX online.

Am început să moțai și, fără să-mi dau seama, între mine și Thomas, cineva mă întreabă dacă poate sta pe scaunul de lângă

mine. E îmbrăcat în uniformă de seminarist cu matricola STMN 42 și intră în vorbă: "Vă auzeam discutând despre cunoaștere, care este mai mult decât obiectul de studiu al gnoseologiei. Pentru mine a cunoaște lucrurile văzute nu e mare brânză, dar a cunoaște prin tine cele nevăzute spre a te cunoaște pe tine însuși, cum ar spune Thomas, aceasta este iubirea, pentru că e taină, abis al divinului, fiordul limpede al harului, cel fără de nordul Stelei Polare. Pe malul lui simți aripă care spală timpul și-i dă nebănuitele străvezimi. Oare mă mai recunoști? Eu sunt Mitrel, cel de la Neamțu, iar tu ești doar împrumutul meu. Înțelegi? Eu sunt Mitrel care se cățăra în părul înflorit de la Seminarul de la Neamțu și când cobora știa să cânte pe note toate verbele neregulate din limba greacă. Nu-ți aduci aminte? Ghignome, ghenisome, eghenomin, ghegona? Ni pa vu ga di che zo ni. Na, eu vorbesc cu tine și-ți arăt că tu cunoscându-te prin mine ningi deasupra ta cu fulgi mari de Crăciun cât florile din părul înflorit prin care priveam și cerul și pământul. Na, eu vorbesc cu tine și tu dormi ca un nătărău..."

- Daddy, scoală să mergem, zice Thomas trezindu-mă.

- Dar unde e Mitrel? îl întreb frecându-mi ochii oboșiți.

VA URMA

El își trase un fir de iarbă
prin tâmplă,
murise și se-nfingea în pământ
cu fiecare val de toamnă
sub migratoare stoluri de schije.

Niște străini semnaseră cândva
ultimul tratat de pace,
dar la el ploua cu noroi
în toate diminețile,
deasupra lui creștea
un câmp de lucernă albastră.
am tras cu cuțitul o brazdă,
pleoapa mea
murise și se zbătea să plutească
cu fiecă migrație numărăm stoluri
stupi goi, albine discutând strategii
nimeni nu mai muncea de când venise
pacea

se zvonea despre un gnom desculț
care ne caută, despuiat de toamnă

deasupra mea alăptau soldați
femei vorbind latina...

AG 2023

Realitatea Europeană Extrem de grav și de necrezut

TERITORII SCOASE DE SUB AUTORITATEA STATULUI ÎN FRANTA, Germania, ANGLIA

Ocupație fără tancuri și soldați! Islamiștii intensifică crearea zonelor interzise ne-musulmanilor în orașele Europei. Cea mai mare parte a acestor «zone interzise» funcționează ca niște micro-state guvernate de Sharia. Autoritățile țărilor gazdă au pierdut, se pare, controlul acestor cartiere unde, în majoritatea cazurilor, serviciile publice – adică poliția, pompierii și serviciul de ambulanță – nu mai au acces. «Zonele interzise» sunt rezultatul deceniilor de politică "multiculturală", care i-a încurajat pe musulmani să creeze societăți paralele și să trăiască într-o auto-segregare, mai degrabă decât să se integreze în țările gazdă europene. În Marea Britanie, de exemplu, gruparea musulmană «Musulmanii contra cruciadelor» a lansat o campanie pentru transformarea a 12 orașe engleze - incluzând și ceea ce ei numesc Londonistan - în state islamice independente. Aceste așa-zise emirate islamice funcționează ca niște enclave autonome, supuse Sharia și în afara legilor britanice.

Acest «Proiect al Emiratelor Islamice» enumeră orașele Birmingham, Bradford, Derby, Dewsbury, Leeds, Leicester, Liverpool, Luton, Manchester, Sheffield, cât și Waltham Forest în nord-estul Londrei și Tower Hamlets în est, ca teritorii pe care să fie supuse în întregime legii islamice

Sharia. În cartierul londonez Tower Hamlets (numit și Republica Islamică Tower Hamlets), predicatorii musulmani, porecliți și Talibanii din Tower Hamlets, amenință regulat cu moartea femeile care nu poartă vălul islamic.

Străzile învecinate sunt împânzite cu afișe care te avertizează: «Intrați într-o zonă controlată de SHARIA; aici se aplică legea islamică!». Toate reclamele publicitare care sunt considerate ofensatoare pentru musulmani sunt vandalizate sistematic sau acoperite cu spray negru. În Luton, în cartierul Bury Park, musulmanii sunt acuzați de a pune în practică o adevărată «epurare etnică», hărțuindu-i pe ne-musulmani, până când aceștia cedează și se mută în altă parte.

În West Midlands, doi predicatori creștini au fost acuzați de «incitare la ură» pentru că distribuiau evangheliile într-o zonă predominant musulmană din Birmingham. În Leytonstone, la est de Londra, extremistul musulman Abu Izzadin i-a urlat în față fostului ministru M. John Reed: «Cum ai îndrăznit să vii într-o zonă musulmană».

În **Franța**, sectoare mari din cartierele musulmane sunt considerate ca «Zone Interzise» de poliția franceză. Recent au fost delimitate 751 de «Zones urbaines sensibles», sau ZUS, cum mai sunt numite printr-un eufemism. O listă completă a acestor ZUS se găsește pe un site oficial al guvernului francez, cu hărți din satelit și o demarcare precisă a străzilor. Se estimează că cinci milioane de musulmani trăiesc în aceste „zone urbane sensibile”, zone în care statul francez nu-și mai exercită controlul! Imigranții musulmani au preluat

controlul unor părți din Franța. La Paris și în alte orașe franceze cu o numeroasă populație musulmană, ca Lyon, Marseille și Toulouse, mii și mii de musulmani închid străzile (oprind astfel activitățile comerciale și traficul pietonal și auto) pentru a-și ține rugăciunea de vineri.

Anumite moschei își folosesc stațiile de amplificare pentru a-și difuza predicile și rugăciunile. Acest spectacol săptămânal, numit și «ocupația fără tancuri și soldați», provoacă derută și mânie în rândul populației. În ciuda nenumăratelor plângeri, autoritățile locale refuză să intervină deoarece se tem să nu provoace revolte ale musulmanilor.

Bruxelles, capitala Belgiei, este deja în proporție de 20%, musulmană. Multe cartiere locuite de musulmani au devenit zone interzise polițiștilor, aceștia fiind frecvent atacați atunci când pătrund în ele. În districtul Kuregem din Bruxelles, care seamănă adesea cu o zonă de război urban, poliția patrulează cartierul în doua tanchete blindate: una pentru transportul echipei de polițiști și cea de-a doua, pentru escorta celei dintâi. În alt cartier bruxellez, Molenbek, polițiștii au primit ordin de a nu bea cafea sau a mânca sandwich-uri în public în timpul Ramadanului.

În **Germania**, Bernhardt Witthaut, comisar de poliție, a declarat la 1 august ziarului Der Westen că imigranții musulmani sunt în curs să impună zone interzise în numeroase orașe germane, cu o viteză alarmantă. Ziaristul l-a întrebat pe B. Witthaut: «Există zone urbane, de exemplu în Ruhr, unde cartiere întregi sunt zone interzise, iar poliția nu mai poate asigura

securitatea?» Domnul Witthaut a răspuns: «Toți comisarii de poliție și ministrul de interne vor nega această realitate, dar este evident că noi știm foarte bine unde ne putem deplasa cu o simplă mașină de poliție și unde este nevoie de un transportor blindat de trupe. Adevărul este că, colegii noștri nu se mai pot deplasa în echipe de doi, fără a deveni, ei înșiși, victimele unei crime. Și ceea ce este mai grav: în aceste zone, autorii crimelor nu sunt nici măcar inculpați! Sînt lăsați „de capul lor”. Ar trebui, cu adevărat un caz foarte grav, pentru ca noi, polițiștii, să fim auziți. Puterea Statului este total absentă de pe această scenă!».

În **Italia**, musulmanii au preluat controlul Pieței Veneția din Roma pentru rugăciunile de stradă. La Bologna, musulmanii au amenințat în repetate rânduri că aruncă în aer catedrala San Pietronio care conține o frescă veche de șase secole inspirată din Infernul lui Dante, care înfățișează un Mahomed torturat de diavolii Infernului.

În **Olanda**, un tribunal olandez a cerut guvernului să publice o listă incorectă politic, a celor 40 de zone interzise din țară. Cele mai problematice cinci cartiere musulmane sunt la Amsterdam, Rotterdam și Utrecht. Cartierul Kolenkit din Amsterdam este problema numărul unu a țării. În sfârșit trei districte periculoase sunt Pendrecht, Het Oude Noorden și Bloemhof în Rotterdam. Cartierul Ondiep din Utrecht ocupă poziția a cincea, urmat de Rivierenwijk (Deventer), Spangen (Rotterdam), Oude Westen (Rotterdam), Hechterp/ Schieringen (Leeuwarden) și Noord-Oost (Maastricht).

În **Suedia**, care are cea mai generoasă lege

a imigrării din Europa, largi teritorii în sudul orașului Malmo, care are mai mult de 25% musulmani, sunt zone interzise nemusulmanilor. Pompierii și ambulanțele refuză să intre în cartiere musulmane ca Rosengard, fără o escortă puternică a poliției. Șomajul în rândul bărbaților în Rosengard depășește 80%! Când pompierii au încercat să stingă un incendiu declanșat la moscheea principală din Malmo, au fost atacați cu pietre. În orașul suedez Goteborg, tinerii musulmani au atacat cu cocktailuri Molotov mașinile poliției. În cartierul Angered, peste 15 mașini ale poliției au fost distruse, tinerii musulmani folosind lasere pentru a-i orbi pe polițiști. În cartierul Backa din Goteborg tinerii au atacat cu pietre mașinile poliției, poliția având dificultăți în a stopa atacurile declanșate contra ambulanțelor și pompierilor în diferite cartiere ale orașului. Potrivit imamului Adly Abu Hajar din Malmo: «Suedia este cel mai bun stat islamic din lume».

Comentariile sunt de prisos. Nu și reflecțiile.

Aurel I. Rogojan

Atenționare :

Aceleași scene se întâmplă și cu țigani din România. Pentru a baga spaima în populație, ei lucrează organizat, în grupuri, iar polițiștilor le este frică să intervină. Legile sunt prea blânde pentru asemenea categorii de oameni. Cred că fiecare dintre noi a fost martor sau implicat direct într-o altercație cu țigani. Trebuie să se ia măsuri până nu este prea târziu. Dacă suntem prea

blânzi cu ei, suntem taxați drept proști. Proști - dar până când?

Există o vorbă din popor: "Prost să fii dar să-ți revii".

Via Horia Stefan (Nucu) Câmpeanu

***

Anca Hirschpeck

Banca lu' Anca

Întemnițarea asta pe jumătate lucidă, pe jumătate sălbatică, a femeii în rolul de protector al casei, de hrănită al mai multor generații, de paznic și dirijor de țipete, drapată în emoții incongruente, furișată în alcovuri nemaivăzute, atârând invizibilul tuturor în fire ale firii (fiarei) întoarse pe dos, trăind pe lângă evadări imaginare și obsesii rezistente, coborând până-n adâncul pielii translucide a poveștilor nespuse, poate chiar neștiute.

Cea mângâioasă pentru toți cei trecuți în neștiința pielii ei ce înflorește inegal, a speranței care se topește ca spuma de baie, care stârnește cu irișii derute în metagraiurile misterioase ale grădinii mucezite de ploaie.

Semianestezii în care trupul îți pare stingherit și sufletul ca un sufleor al universului, din fluier de stele căzătoare doinind, într-o clipă, memorând minunea întrezărită prin genele aburinde încă, ale strămoșilor care pâlpii prin noi.

Emoționalitatea așteptării și a deșteptării în așteptare penetrează clar smalțul fizionomiilor, ținutul atingerilor, fizicul, totul îți apare delicios, savuros, plin de candoare sau tresăltând în savoare, atât de

bine irealitatea lucrează pe clapetele inefabilului, posibilului.

E un scâncet al materiei care te trage dincolo de orice incongruent societal, care te înflorește în fiecare gest, care face ca universuri plăpânde, stingătoare de-o clipă, să irumpă în organele tale, în sinapsele tale, pe pielea ta, între sinopsisurile și traumele tale.

Femeia cu apărările atât de fragile ca niște umbre și lumini proiectate noaptea din stradă, într-o simfonie creată doar pentru ea, care oftează după atingerea păturicii aspre din camera cu atâtea revelații și nemuritoare povești...

Ungherele nesfârșite, nesfiite ale casei pulsatile, trăind între penumbre, vânând memorii strecurate pe sub armuri de spaime și orgolii.

Indescriptibilul tic-tac al amiezii și amnezia tatei, siluete de femei angoasate bătând din picior în bucătărie, costul tot mai mare al tihnei strecurate ca un șarpe exotic, extazul trucat au unor clipe de reculegere, derută, depresie avută, epuizarea planând machiavelic, țesătura ambiguității tot mai rărită, Alzheimer de colecție, Eu amarnic încolțit, neînsoțit, jonglare cu mâncare, guri întinse ca-n cuibul rățacit dincolo de vise și vină, mementoul morii de care fuge și Don Quijote, zgomote și trepidații ale amalgamurilor de nații, far-Furii nespălate, viață și moarte pe nemestecate....

CONFESIUNI

O oarecare Ea, mișcând din angrenaje incongruente, descompletată-n amintiri, torcând uimită năluci noi, planând între confesiuni autentice, cu atât mai rar întâlnite și apreciate în epoca nu doar a vitezei, ci a uluitoarei, întărâtătoarei, pseudo-justificativei necredințe în orice...

Spovedirea asta între minți ne-cuminți și suflete care se dezghioacă de conformismele indigeste, mișcarea trupurilor alterate ale spiritului ca în transă de fiecare dată când întâlnim emoții noi, sperăm, răbdăm altfel, rătăcim ca într-o lume paralelă, ale cărei dimensiuni le legăm la șiret, credem, o lume cu vâltori și extaze, cu hăuri, ambivalențe și topaze....

Suflul cuvintelor atât de frumoase ca mor într-o șoptire dintr-un capăt la altul.

MINIM SONOR

Redundant omul acesta al răfuielilor virtuale

sau al extazelor din plastic măiastru

(mult sub pleoapa ridată a unui sihastru)

dând țepe la propriile însing-urări

de bine, de mai mulți A, de ceaune cheaune,

de năluci pe butuci, de unde dai și unde

apuci, de blaturi și însiropări la secundă,

amendat de-atâta zâmbet care abundă

între două respiruri grăbite

ca actorii scenetelor deja învechite

sufându-și unul altuia aburul în care

strălucesc oștiri aparente, de os vechi,

domnesc.

Lumina atingând crepusculele din ea,

Adamii mărunți care colindă între o

emisferă și alta, cenușa căpătând chip uimit,

fecundități la pândă așteptând inutilă

osândă, înfășurarea în speranțe molcome,

simțul Eva-dării în spatele televizorului,

neatârănarea în angrenajele fricii, poate doar

în armonia unei partituri celeste...

Femeia care așteaptă o deschidere de

Maestru al cețurilor inconsecvente, o fantă

prin care să-și strecoare angoasa în altă

dimensiune, un „dincolo,” în halat și papuci,

închisă într-un derizoriu emoțional precum

o insectă în chihlimbar sau ultima picătură

scursă de pe o petală, femeia și ploaia asta

nevăzută, neauzitî, inimaginabilă, dar abilă, din fiecare.

Mereu inconsecventă cu umbra care o faultează, într-un echilibru precar pe un fi(o)r nenăscut al poveștilor dintre turlele unor biserici încă neconstruite sau ivite preț de-o amăgitoare clipă, la deruta veacurilor, în cine știe ce cătun uitat chiar de imaginația unui scriitor. Năzuind să transcrie cât mai fidel memoriile ierbii dintre blocuri, trăind în secundele vagi dintre săruturi imaginare, doinind tandrețuri crunte între vesela veselă și carapacea de sub care se ițește ceva molatic și tandru, ca o ursită.

Ea, care crede că va găsi ca prin transă momentul începerii tablourilor camerei de copil, generând cu pleoapele câte o grădină ecretă la fiecare amintire de Acolo, amestecându-și CV-urile iluzorii cu miresmele naturii care intră-iese dintr-o iarnă atât de neconcludentă...

Cu toate angrenajele duioase la pândă, se miră de ce toți oamenii de succes vorbesc așa cum ar manevra bisturie, cumva, atât de dur, clar, eficient, tăind fără milă sau, poate, fără să știe, efervescența aia care face un coopil să sară-n sus. Lumea întreagă așteaptă să fie pe umerii lor și nu are cum-ei nu au avut amăgiri, nu au timpi morți, nu mai cunosc derizoriul, palpâirea, îndoiala...Trist. Drapată cu toate astea, cu un licăr deasupra, Ea pășește în lumi ca pe ape, zâmbind misterios, punând uneori sub semnul întrebării candoarea nufurilor timpurii...

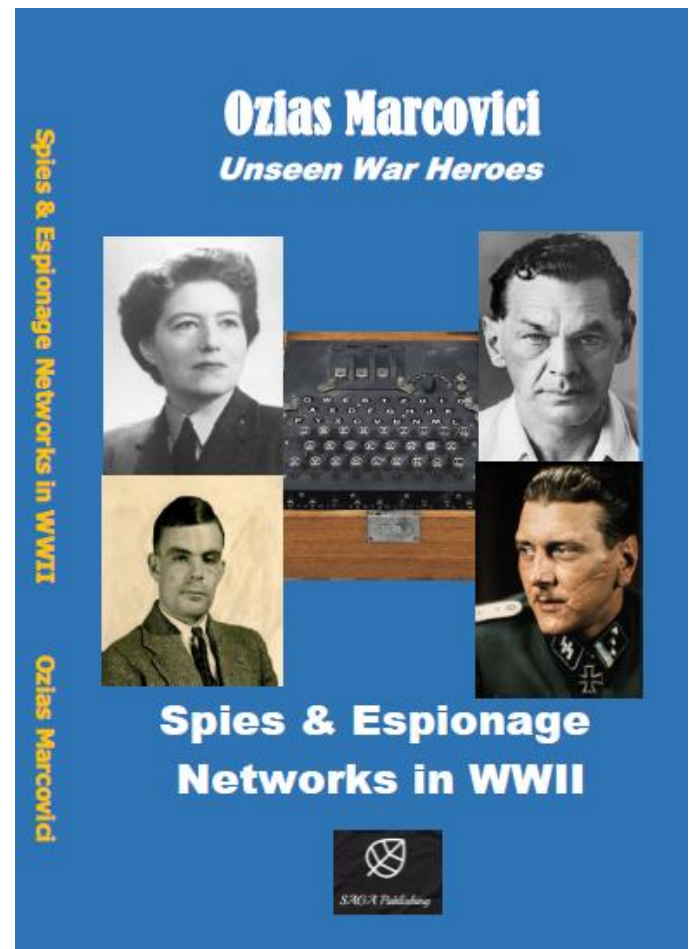
***

Dorina Sisu

la ce privește partea de cer atunci când inorogul îți calcă pe urme sătul?
ceară picurată pe cuvinte pline

de nopți
de tine
de roți și praguri
și ce text elegant atârnă de poduri
fulare negre
pantofi de lac
linia continuă îți face cu ochiul
tu zaci
eu tac
la intersecție un ziar astupă un canal
două flori galbene îmi cântă la cap
cenușa corbului
dansul orbului
un batic nespălat acoperă ochii până a doua zi

Carti Editura SAGA 2024

EVENIMENTE

Love & Hate   Expoziție de pictură

Retrospectivă Baruch Elron, 90 de ani de la naștere, Muzeul CASTEL

Maale Adumim

**ישראל - אובדן התקווה, תקומה, גבורה וחזון
באמנותו של הצייר ברוך אלרון.
תערוכה רטרופספקטיבית לכבוד יובל 90 לאמן**

ברוך אלרון זכה לתהילה בין-לאומית עוד בימי חייו, הוא אחד הציירים הישראלים המקוריים והחשובים ביותר ועל אף שהלך לעולמו לפני למעלה מ-17 שנה, יצירותיו לא איבדו מחשיבותן. ההיפך הוא הנכון: הקרעים, השסעים והשברים החברתיים, מציאות של מלחמות, פעולות טרור, קורבנות וכאב – ליוו אותו ואותנו. יצירות אלרון נותנות ביטוי אמנותי ייחודי ומרגש למצבים אלו. צייר נפלא, שניהל ביצירותיו דיאלוג פורה עם ענקי הסוריאליזם והריאליזם הפנטסטי, חוזר כעת בתערוכה פנומנלית במוזאון קסטל המציגה גוונים ושלבים שונים בדרכו האמנותית.

אנו מודים לאלמנת הצייר, עו"ד לידיה אלרון, על תרומתה לקיום התערוכה.

התערוכה תיפתח לציבור ביום 17 בינואר 2024

הרצאות וסורים עם האוצר, דר' אלק ד' אפשטיין:
יום רביעי, 24 בינואר, בשעה 18.30 (בעברית) ניום שני, 29 בינואר, בשעה 15.00 (בחו"סית)

פתיחה חגיגית והשקת הקטלוג - ביום רביעי, 7 בפברואר, בשעה 18.30

התערוכה פתוחה לקהל עד לסוף חודש מארס

החצוצרה 23 מעלה אדומים | טל: 02-5357000
info@castelmuseum.co.il | www.castelmuseum.co.il | www.facebook.com/moshe.castel

„Emil Cioran zicea, mai în glumă – mai în serios: „...ca să treci de la limba română la limba franceză e ca și cum ai trece de la o rugăciune la un contract.

” De ce e limba română așa o limbă unică?

11 motive, care saltă limba de baștină a lui Brâncuși pe podiumul “pietrelor” rare ale omenirii.

1. Română este singura, din grupul de limbi romanice, care a supraviețuit în părțile acestea ale Europei. Rămâne un mister: cum de s-a întâmplat așa, în condițiile în care pe aici au trecut valuri peste valuri de barbari, cu ale lor limbi slavice (din estul Eurasiei) sau uralice (din nordul Eurasiei).

2. Româna-i veche de 1700 de ani. Și că-i veche n-ar fi cine știe ce motiv de lauri, dar e veche în acel fel în care, de-am călători în timp în Țara Românească acum 600 de ani, nu ne-ar fi chiar atât de deosebit de greu să înțelegem ce le spunea unul ca Mircea cel Bătrân ostașilor săi.

Poate vă pare de la sine înțeles, dar adevărul e că foarte puține limbi din lume și-au păstrat “trunchiul” întreg. Limba lui Shakespeare sau cea a lui Napoleon nu se pot lăuda cu așa o stare de conservare.

3. Dintre limbile latine, doar româna are articolul hotărât “enclitic”, adică atașat la sfârșitul substantivului. Spunem “fata”, “băiatul”, “tabloul”, și nu “la fille”, “le garçon”, “le tableau”, cum ar fi în franceză. Chestia asta ne conferă o melodicitate intrinsecă-n grai, plus o concizie-n exprimare. Practic, ne e de-ajuns un singur cuvânt, ca să ne facem înțeleși atunci, când ne referim la un obiect sau la o ființă anume. Ei, majoritatea popoarelor au nevoie de două cuvinte pentru asta.

4. “Se scrie cum se aude.” Se scrie cum se aude, dar vine la pachet cu sute de

particularități de pronunție pe care noi, români fiind, le punem în aplicare ușor, natural, fără să le pritocim.

N-avem nevoie de manualul de fonetică la capul patului, pentru ca organul din cavitatea bucală să se miște într-un fel când rostim “ceapă”, și în alt fel când rostim “ea”. Chiar dacă grupul de vocale e același. Pentru vorbitorii de arabă, de pildă, regula asta se învață cu creionul sub limbă – sunt dintre cei cărora le vine greu.

5. Lingviștii spun că, cel mai și cel mai bine, româna s-ar asemena cu dalmata, din care istoria păstrează doar câteva sute de cuvinte și propoziții. Problema cu dalmata e că nu mai circulă. Sunt o vorbitori de dalmată pe Terra în acest moment, și probabil c-așa vor rămâne până la finalul veacurilor. Dalmata a fost declarată limbă moartă pe 10 iunie 1898. Este data decesului ultimului ei vorbitor, croatul Tuone Udaina, care o stăpânea parțial. Înainte să moară, Udaina a mărturisit, că limba îi e familiară încă din mica copilărie, că și-i amintește “ca prin vis” pe părinții lui conversând, uneori, în această limbă.

6. Româna e limba cu al treilea cel mai lung cuvânt din Europa.

“PNEUMONOULTRAMICROSCOPICSILICOVOLCANICONIOZĂ”, 44 de litere.

Definește o boală de plămâni care se face prin inhalarea prafului de siliciu vulcanic. Interesant e, că boala nu prea se face, deci nici cuvântul nu se folosește.

7. Limba română e intrată în patrimoniul UNESCO, alături de Barierea de Corali din Australia, Marelui Zid Chinezesc ori Statuia Libertății. Româna a intrat în patrimoniul imaterial al lumii prin două cuvinte. E vorba de “dor” și “doină”, două cuvinte intraductibile, concluzionează UNESCO. “Dor” și “doină” se comportă mai degrabă ca niște diamante roz, decât ca niște alăturări de sunete – exprimă emoții, într-atât de specifice culturii noastre, încât traducerea lor în alte “glasuri” ar fi o contrafacere. Nu mai e nevoie să precizăm, că tot ele trec drept cele mai bogate în sens substantive din română.

8. Alt aspect unic în lume, româna “dirijează” cuvintele latine după regulile balcanice. Vocabularul e, vorba vine, “italienesc”, dar rânduiriile gramaticale sunt de tip slav. Apar și coabitări între cele două registre, latin și slav.

Concret, cazurile dativ și genitiv au aceeași formă (ca-n latină), timpul viitor și perfect se formează după o regulă hibrid între latină și slavă, dar infinitivul se evită (ca-n limbile slave).

9. Nicio altă limbă nu folosește atâtea zicători și expresii. Româna e printre puținele limbi în care “câinii latră și ursul merge”. E limba cu cele mai absurde imagini proverbiale, dar și limba în care proverbele, deși tot un fel de metafore, sunt considerate limbaj accesibil, limbaj “pe înțelesul tuturor”.

Proverbele astea, spun specialiștii, exprimă cea mai intimă preocupare a poporului român – sensul să fie bogat, dar fraza să fie scurtă. Să spui mult în foarte puține cuvinte

(la asta se referea și Alecsandri în celebra “românul s-a născut poet”). Cu titlu de curiozitate, cele mai numeroase zicători autohtone au ca subiect înțelepciunea – aproximativ 25% din totalul frazelor-proverb.

10. La fel de luxuriantă se dovedește româna și-n ceea ce privește numărul de cuvinte. Președintele Academiei Române, Ioan-Aurel Pop, ne dă de înțeles că româna-i între primele 8 limbi ale lumii. Ultima ediție a “Marelui Dicționar al Limbii Române” adună 170.000 de cuvinte. Asta-n condițiile în care autorii au lăsat de-o parte diminutivele, și alea vreo 30.000.

11. La cât de veche e pe teritoriul european, româna ar trebui să aibă dialecte în interior, teritorial – adică limba locuitorilor din Banat, de pildă, să fie mult-diferită de cea a locuitorilor din Maramureș (vezi triada spaniolă-bască-catalană din Spania). Și totuși, nu-i cazul limbii române, în “curtea” căreia există graiuri și regionalisme, însă nu dialecte. Filologi ca Alexandru Philippide și Alf Lombard susțin că, iarăși, din punctul ăsta de vedere, româna e un fenomen fără precedent în lume...”

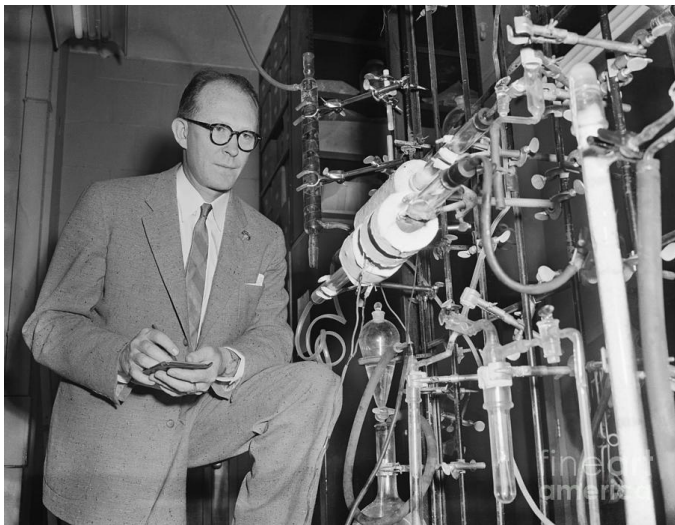
Din <https://www.didactika.ro/>

Cum stabilim vârsta unor relicve?

Shakir Jawed

Care a fost unul dintre cele mai incredibile experimente științifice din istorie?

În vara anului 1945, doi fizicieni chimiști, Willard Libby și James Arnold, efectuau experimente pe două mostre prelevate din mormintele a doi regi egipteni, Djoser și Snofru, datate în anul 2625 î.Hr. Aceștia aveau ipoteza că, ori de câte ori un corp viu moare, acesta încetează să mai facă schimb de carbon cu mediul înconjurător, iar cantitatea de carbon pe care o conține, începe să scadă pe măsură ce se dezintegrează radioactiv. Astfel, prin măsurarea proporției de carbon dintr-o mostră de la un corp viu se poate calcula data aproximativă, când corpul a murit.

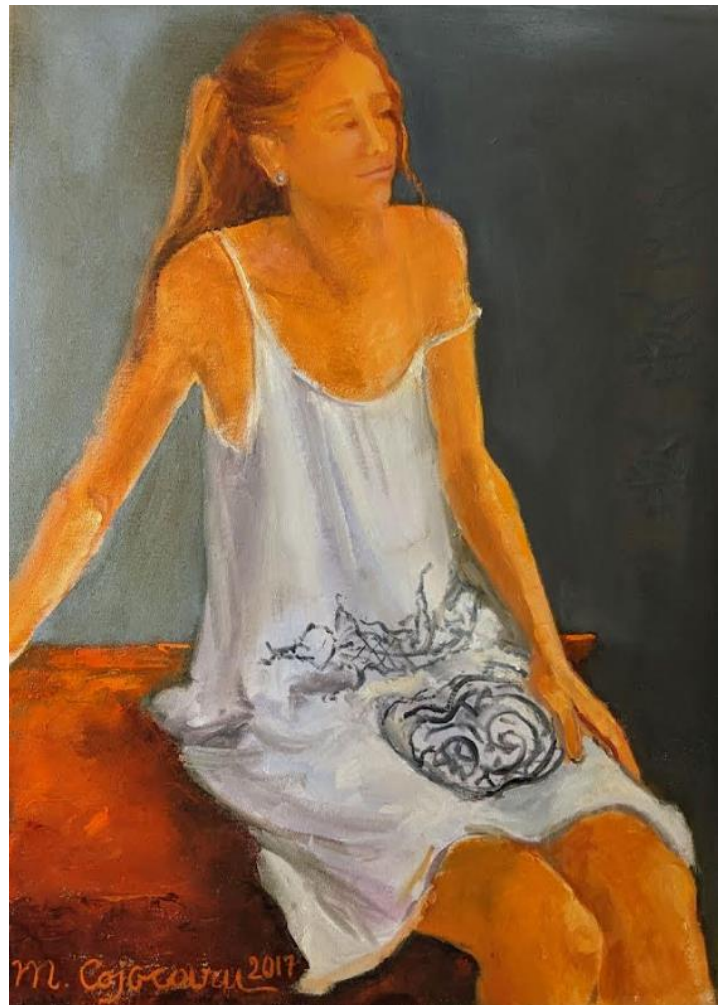
Profesorul Willard Libby, de la Universitatea din Chicago. A primit Premiul Nobel pentru chimie în 1960.

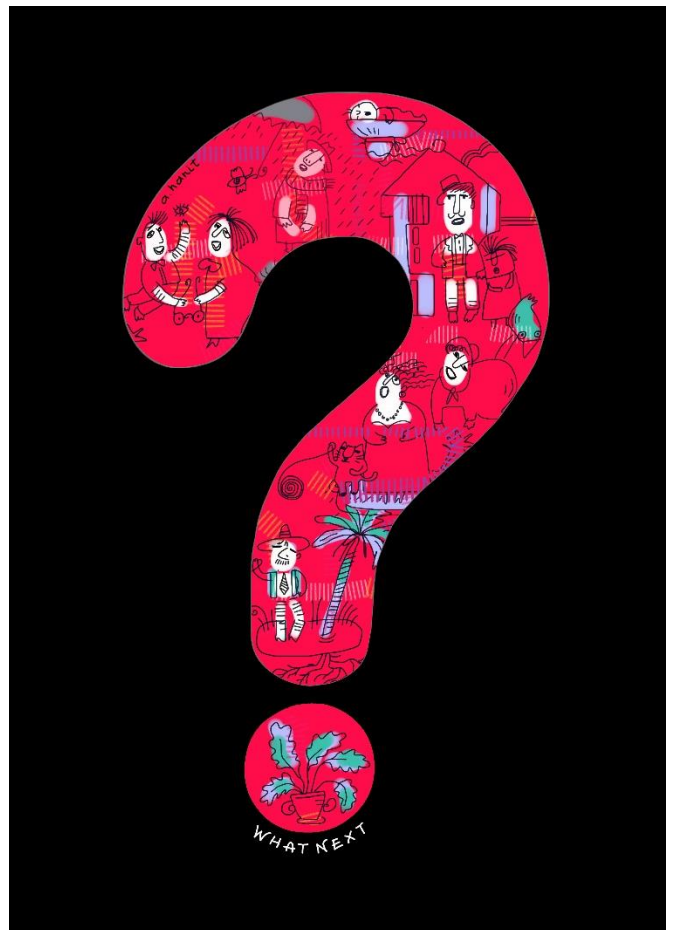
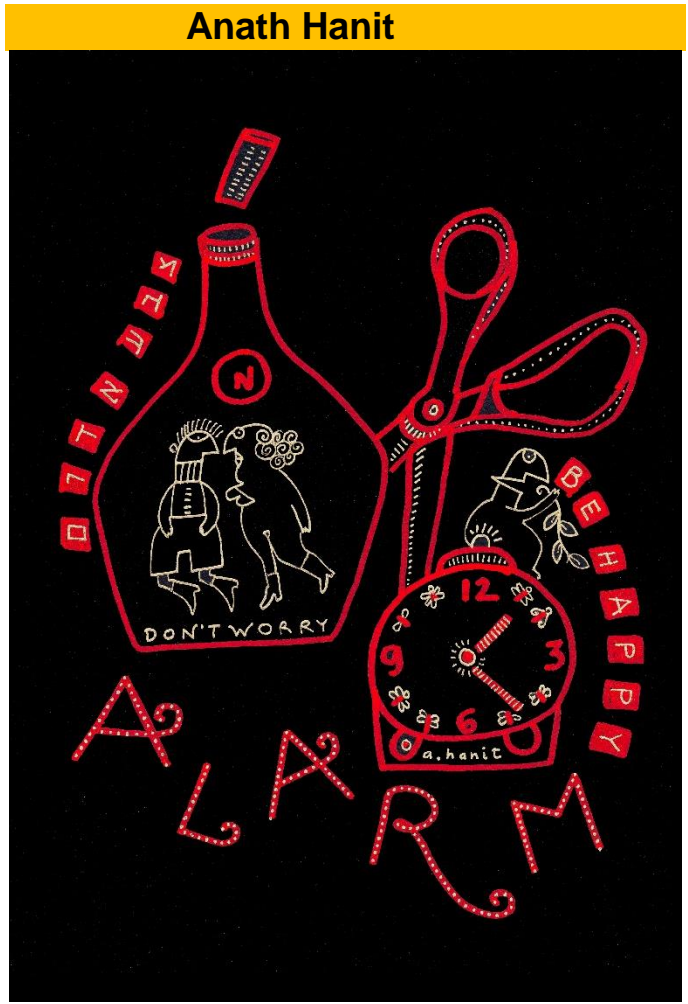
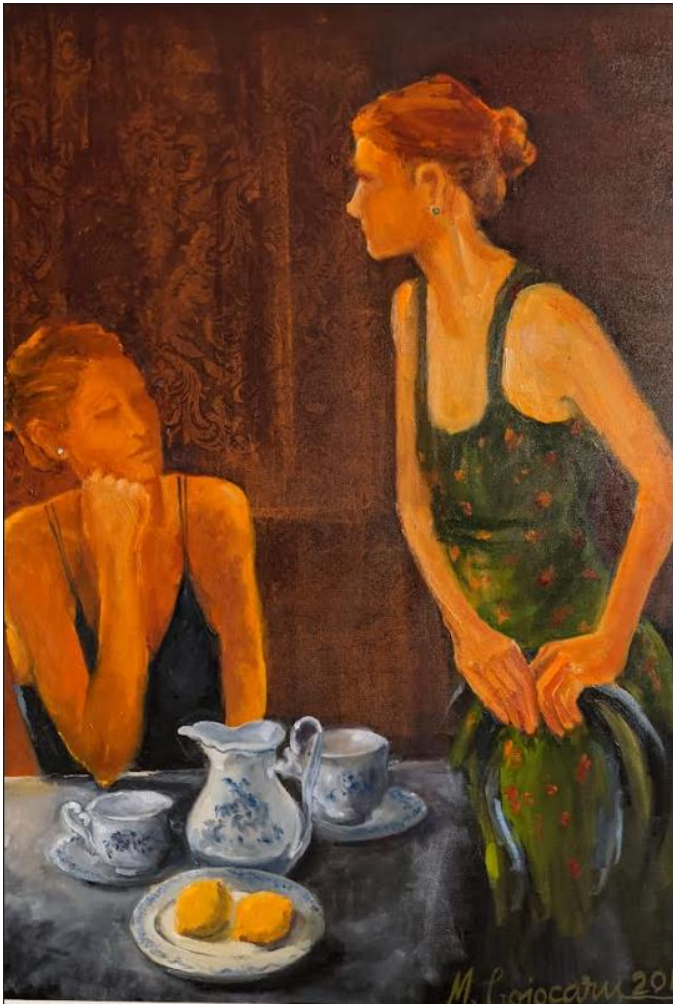
Rezultatele lor au fost publicate într-o lucrare Science în decembrie 1949, în care experimenterii au comentat că rezultatele lor implicau faptul că ar fi posibil să se determine vârsta exactă a materialelor care

conțin carbon și au numit această metodă, o datare cu radiocarbon.

La scurt timp după această publicație, universitățile din întreaga lume au început să înființeze laboratoare de radiocarbon-dating și până la sfârșitul anilor 1950 această metodă a adus o revoluție a carbonului în domeniul arheologiei "deoarece oferă o scară mai precisă de datare a timpului preistoric cu limite regionale și continentale. Această tehnică experimentală este absolut incredibilă.

Miriam Cojocaru – Femei

Chiar dacă iarna e mai blândă aici, în buza întinsă a Mediteranei, diminețile sunt totuși subțiri. Iar fiorul rece își găsește întotdeauna calea și învăluie, pe la șale, cum spunea bunica în timp ce-mi lua măsura pentru câte o vestă sau pulover de lână. Dimineața a intrat înfrigurată prin ușa pe jumătate crăpată, sperind căldura casei în timp ce Johnny a țâșnit glonț spre marginea câmpului, pătată în roșu de soarele ghicit cu greu prin plapuma grea a norilor încărcăți de ploaie. Liniștea ireală acoperă cu teamă urechea obișnuită în ultima vreme cu vuietul rachetelor și zdruncinăturile tancurilor. Aerul curat și proaspăt desfundă sinapsele încă adormite iar aburii respirației se ridică de parcă aș sta la o țigară ca-n studenție, înaintea unui examen.

Dimineața se sparge totuși, oarecum neașteptat, în țândări, sub huruitul unui motor ambalat de nicăieri, la maxim. Privirea sare încordată spre tractorul ce apare cu alură de războinic păgân din spatele unui pâlț de pecani, crescuți cumva cu ciudă în mijlocul infinitului.

Nervos, Johnny se răstește spre vârful unui dâmb de unde urmărește printre lătrături monstrul ce lasă în urmă pământul răsucit și gol. Din cabina înaltă, șoferul îmi face cu mâna de parcă ar cere iertare pentru deranj și zgomot. Pământul însă e înțelegător și se desface cu evlavie ca într-o rugăciune șoptită spre răsărit, ca și cum ar vrea luate asupra lui toate păcatele acestui loc.

Înainte ca plugul să muște prima brazdă, își descoperea capul, apoi cu pălăria roasă în

mână, bunicul făcea o cruce mare privind spre turla argintie a bisericii.

-Doamne ajută!

Apoi pășind șchiop, cu piciorul beteag, strunea boii luați cu ziua de la CAP. Lama de fier pătrundea mai greu, la început, până se obișnuia cu asprimea îndesată a pământului, apoi intra adânc în negrul gliei ce nu are miros când o calci. Se desface abia când aburul ascuns prinde vântul pornit din întunericul pădurii, înălțându-se mai apoi ca un suflet eliberat odată cu suflul fierbinte și gros al boilor opintiți.

-Hai băieți lui tata, hai că la toamnă vă aduc și vouă porumb, îi îndemna cu voce caldă bunicul.

Spinarea li se mișcă lin precum puntea unui vapor pe o mare calmă și doar din scârțâitul jugului de lemn le înțelegeam efortul. În capătul tarlalei întorceau și reporneau fără grabă, cu privirea blândă agață cumva de pădurea ce veghea satul.

Cocoșii din curțile oamenilor cântau de pe garduri pentru a treia oară, iar colbul se ridica pe drumul prăfuit în urma autobuzului ce aducea acasă schimbul de noapte al minerilor.

Timpul are cursul lui, dar acolo, în mijlocul câmpului, măsura e dată doar de rostogolitul brazdelor.

Cred că aveam 14 ani când am respirat ultima oară, în sat, liniștea pământului deștelenit. Bunicul era deja prea bătrân și ruga un tractorist al cooperativei să semene câmpul. Fiorul și bucuria atingerii au dispărut însă odată cu mecanizarea.

Apoi și bunicul, învățătorul...

Satul a rămas aproape gol, ca o ruină în marginea pădurii șterse și ea încet de lăcomia oamenilor sau de indiferență. Doar mașinile grele ce fură pădurea continuă să ridice praful pe drumul nepietruit.

Johnny s-a obișnuit cu zgomotul și nu se mai răstește înfoiat în fața monstrului ce se întoarce spre noi.

Soarele scapă o rază de speranță, sau poate o rugăciune, prin norii ce se îndreaptă spre zgomotele și rănilile războiului.

Bunicul și-ar fi dat jos pălăria.

-Doamne ajută...

Beatrice Vaisman

Cugetări pentru februarie

Pe vremuri, jurământul de căsătorie se respecta până la moarte, mai ales dacă aveai și un copil. Astăzi, se trece cu ușurință la următorul pe listă, chiar dacă cu primul ai (sper că exagerez) 7 copii.

Nu mă prea încântă ideea inteligenței artificiale căci nu-mi place ca ceva (și nu cineva) să fie mai inteligent decât mine.

Persoanele care nu se comportă omenește (după concepția mea), devin pentru mine transparente, mai corect, inexistente.

Când aud că apropiații lui Putin pică din geamuri ca muștele, îmi imaginez că ultimele lor cuvinte au fost un citat din Caragiale : "Nu mă-mpinge, c-amețesc".

Una e să latri aiurea și alta e să știi exact ce și la cine să latri... S-ar putea chiar să fie eficient.

Roagă-l să-ți spună o poveste, Ca să știi exact cine este.

Cunosc o țărișoară civilizată, în care la prima ploaie, străzile amintesc Veneția, la primul fulger, jumătate din populație are întrerupere de curent electric, iar primul tunet este confundat cu o rachetă a dușmanului.

Îmi plac medicii care îmi spun doar ceea ce vreau să aud.

Nu o dată v-am spus că mă bucur că n-am nepoți... Dar în lumea asta înnebunită

Pot să vă spun că sunt chiar fericită.

Am descoperit nu un castel, ci un mic restaurant în Spania, în care, tu comanzi ce vrei, iar ei îți aduc ce au.

Cu cât mă apropii de 80 de ani, descopăr mai multe domenii, în care nu mai fac doi bani.

Atâția oameni se roagă, de atâta timp, să-l ia dracul pe Putin, dar se pare că nici el nu-l vrea.

Pe vremuri aveam (chiar și o emisiune) : cu mască și fără mască. Acuma, am evoluat. Avem : cu masca pe nas, cu masca sub nas, cu masca pe bărbie, cu masca sub bărbie și...fără mască.

Sunt oameni care mănâncă sănătos,
Ca să îmbătrânească cât mai frumos,
Eu mă gândesc și o fac pe jumătate,
Căci am o singură viață, măi frate !

Dac-aș ști cu certitudine că sunt dulciuri în rai

Poate m-aș putea abține de la ele câțiva ani.

Saul Leizer

Popor evreu

Ridică-te popor evreu
Și ține arma-n mână
Să-ndepărtezi,dușmani mereu
De Patria străbună.

Destul jelit,destul ai plâns
Destul de suferință...
Acuma,timpul a sosit
Să treci spre biruință.

Ei vor să ne împrăștie iar
Și tot ne împresoară
Dar tot ce fac,e în zadar
Nu pot să ne doboare.

Căminul nostru e aici
De Dumnezeu,e dată
Aicea vrem noi să trăim
Viața adevărată.

Eroul

Înalță-te, popor evreu
Oriunde a-i fi în lume
Înalță steagul nostru Sfânt
Al Pateri străbune.

Din moși,strămoși
Noi ne mândrim
Cu țara dăruită
Unde este Templul sfânt
De al nostru Domn zidită.

Și înalță Tu,mărețul Imn
Spre acei Eroi de vază
Pentru a fi mândrul urmaș
Al Pateri de slavă

Delia Bodea Jacob

Citesc această poezie și parcă aud prin ea
vocile celor aflați în suferință. E foarte
puternică poezia și transmite o intensitate
foarte mare a trăirilor. Aceasta e dublată de
o dimensiune estetică pe măsură.

Consider ca fiind foarte bune și celelalte
poezii, un grupaj de adevărată poetă.
Desigur, e o părere subiectivă, eu nu sunt
critic literar, nu sunt nici măcar poet (deși
scriu versuri) eu sunt filosof și cititor de
poezie.Dar îmi produce o stare specială
ceea ce scrieți.

Mult succes la scris în continuare!
Prof. Univ. Dr. Habil. Sandu Frunză,

Contraste

O aversă înstelată
Cu cristale de credință
Și de năzuinți divine
Se așterne- a vindecare
Peste jertfele eterne
De război devastator,
Scrum și praf peste poteci.
Un blestem al tuturor.
Un prinos etern de moarte
Armagedonul nostru-n veci.

Peste bolta de-ntuneric
Crăpătura de lumină
Un prinos etern de viață
Se deschide tot mereu.

Codrii lumii generoase
Ce dansează peste lacuri,
Munți cu fruntea de zăpadă
Care tremură pe mări.
Peste valuri se alintă
Bărci micuțe de hârtie.
Cete de copii se joacă,
Râd pe plaja aurie.

*

Însingurare

La ceas târziu de noapte
Din turnul singurării
Cuvinte sparg zăvorul.

O viitură de săgeți
Cu vârfuri de cuțite
Rămase dintr-un zbor mai vechi
De zei albaștri și de fluturi.

Cu fâlfâiri de sticlă se pogoară
Peste fluvii de întrebări.
Peste câmpul greu de patimi
Smintit de dor și mângâieri.
Da... Aceasta mi-e ofranda,
Și acesta-i chipul meu.

Străinule de ești grăbit
Fugind pe pojghițe fragile
Mânat din spate de aparențe,
Mă lasă-n cuibul meu stingher
Nu-mi destrăma cântarea
Cu neînțelesul tău pripit,
Mai bine lasă-mă și pleci.

Dar dacă totuși vrei să stai
Ne-om afunda în noapte
Cu tălpile zdrelite
De cioburi din ruine
Și-om asculta rugina
De clopot răgușit
Din turla templelor bolnave
Căzute în țărână.

Dar dacă totuși vrei să stai
Îți sunt recunoscătoare.
Să-mi ții în brațe gândul
Aluatul frământat de ieri
Cu năzuinți fecunde

Un vis atât de apropiat
Un vis cu iz de pâine.

Dar dacă totuși vrei să stai
Îți sunt recunoscătoare.
S-atingi cu duioșie dorul
Să te scufunzi ușor în el
Să-mi vezi din palmă ochiul
Cum fără grai el plânge,
Că ieri nu-i azi, nici azi nu-i mâine.

Eu îți voi mulțumi
C-aici și-acum, mi-ai fost
Un bun fidel tălmăcitor,
În zborul șchiopătat și greu
Spre același mal îndepărtat
De neatins, visat de mulți.
Dar astăzi vom zbura doar noi
Străine, numai noi
Laolaltă, tu și eu.

***

